

4819

DE LAS MATERIAS CONTENIDAS EN ESTE NUMERO

CIENCIAS EXACTAS.

Y otras materias que se refieren a las ciencias exactas.

CIENCIAS FISICAS.

Matemáticas, Física, Química, Astronomía, etc.

CIENCIAS NATURALES.

Historia Natural, Geología, Botánica, Zoología, etc.

ARTES Y OFICIOS.

Artes y Oficios, Agricultura, Minería, etc.

CIENCIAS MORALES Y POLITICAS.

Historia, Geografía, Economía, Derecho, etc.

BIBLIOTECA

DE LA

Universidad de Salamanca.

Est. 4 Caj. 8 Núm. 19

1°

4-8-19.

olimpi.

ans

8.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

M
1530

panegyricum in laude. Sex^{mes} & eorum in spa.
Fechana & hellyabech felicitate incipit.

R eperit tandem terras diuina potestas
q̄ solita est bonitate piar: utraq; negavit
Hispanos inter mahomedis feruere partu
p̄digia: in magnas olim diffusa ruinas
Iqua sol nascentu q̄ post iuga mergit eq̄s.
T u vires in fūde tuas veneranda canenti
vixit p̄cor: primi qm̄ sunt vincula parentis
per te fracta satis: nihil & terrena fatigant
monstra, sed ætherei capimus bona p̄amia olimpi.
N on nos par nasit latites, nec mimeta c̄yria
Pimphadūq; choros, nec p̄isti mimina Bacchi
quærimus: es nobis phœbus, Fez n̄ inde Coleans
Musasq; hellyabech c̄yrietas dat, sola celebris.
P ræmia digna qdem vobis soluenada quotannis:
vos libet, vos Alma ceres, vos mimina terræ:
Nam celi dixisse nephas dūm vincere pat̄ est.
V ertite nūc agitur mentes, atq; ora serena
quæ vidisse sat est: uestras dūm tange zelantes
Audeo: & immensi p̄curimus æquora campi:
Trecio cantando maḡ, uel sp̄polline vate.
O mnia quis posset. non si modo mantua vinat
& centum ferat illa suas ad carmina liquas:
smirnaq; det clatū per magna exempla negote,
vel colopho; nūc quæ ue alia sua mimera dicunt:
tantū virtutis valuit p̄fecta quæstus.
V t stellas inter sp̄hoebū sydus honore
fulget: & in noctes comit̄o delia coem:

Sic fernande tuū decus & comitū re fulget
 Helysabet Reges inter quos lata gubernat
 littora terrarū: uel qua meotidos Inda
 In mediū uenit oca sinu: uel nile calentes
 septeni poptos, qua fundis flumine curfus,
 Phaxe colocatos, oriens se extendit ad mados:
 A **Q**uidna quid enim nobis fas quarete parte?
 Ite no nōtu uerū moderantur habent
 Imperij: & quid mas solus cui femina nō sit?
 Aut quid feminei ualuerit in sceptro labores
 submotā sic forte iuris: ut nulla potestas.
 O mitto quondam quæ se qua femina mis anstest:
 Si quis amazonios memoret p̄ sacra triumphos.
 (Aut dic monstra magis fortunæ, ac fulmina
 Cuius in humanis ludit uersucia rebus, at
 Atq; quod a uera fugit ratio tenetur).
 Non ille imperiū proprio peperere labore
 Sed ceptū misere neci, quæ bella quis horrore
 Thermopontiacā inderetur postus harena
 Si nō in ueros fulsisse pelta maritos. **tu**
 Vsq; adeo cremit semper concordia concors:
 Contra subnitrilo uenit discordia discors.
 Natura certe rerū sedamur, & arte
 Dimini generis: regitur qua mundus, & omne:
 Ut coelum, & terras modo sol, modo luna gubernat
 Sic nūc occiduos modo sol, modo luna gubernant.
 A una gemis & proanos primū conuictaq; iura
 Sanguinis antiqui referans, quo in mine cremit
 Progenies, quæ fata tulit generosa p̄ pago,

Quis clarū rebus steterit, per sacula nomen?
 Ante diem extremū videam, supremaq; fata.
 H oc nō pretereā, nec muta mente tacebo:
 Omnia si finem propter sunt quæ generantur
 Tu sola helysabet laudes, nomenq; tuorū
 Sola tenes: magno tandē conuicta marito
 Nescio quid subdime paras: mens prestia uate
 exagitat: video magnos exurgere reges,
 quoz nō capiant nomen, cladosq; triumphos,
 Nec sola terrarū, nec vasti flumina ponti.
 V iuite foelices post nos, quicumq; nepotes: & me
 & merito date notadeo: q̄ talia nobis
 Sacula minores linguant: saturnia quā sint
 aut iam meliora: quibus gens itala iuuis foelices
 foelitem nullo uixerunt eximine intam.
 A u dubitas hyppane meis confidere dictis:
 En potiora tibi saturni tempora tecnis:
 seu tu saturni manis: quo p̄ncipe primū
 Et colunt fas omne iurū sub religione
 Tellus: fernando Rege Almo comitū refulget
 sacroza obsequ, atq; deo fastigia christo.
 O psq; rheā helysabet, cui nati cura nouelli
 est iouis, exercet choribantū tympana fratū,
 Ut ueras reparat sacrozū religioes.
 Non patris hoc dictum causa q̄ suspiciosus,
 Aut similiq; q̄ sorte uant uariantia fata:
 Sed quā ab antiquis fiat collatio gestis.
 Q uis celo Astream reuocat: Cuius caput hoc est

Firmius, & non ists deū notumq; operari:
 Vera hinc religio, & coeli sic standimus arces.
 Vos Reges emēta hec tanto sequeatis honore:
 O reges, potius Rex, & Regina sacrorū:
 Quos tenuit populus magnū mandatis in urbe,
 Ut bello fortis sic religione uerendus:
 Qua crescant uera imperia, & post aucta tuerur.

D iuitiæ, sanitas, uires, & glia, uirtus, &
 Foelicem faciunt: uobis hæc oia tandem
 Dat deus omnipotens iustis cultoribus: hinc sunt
 Itumina amica satis, facimiq; ad quodq; parata.
 Audete heroes: tellus, atq; æquora, pontus
 Gaudebunt uestro tandem sub mmine danti

V ma superstitio recutite indæoz
 cessit ab heperia gentis: falsæq; deoz
 culture: quas græca olim p̄ fallacia monstras.
 Sic sequeatorē cognoscunt omnia chr̄tū

H me uobis parent terra: pars ultia mundi
 fertilis: & bello prompta, atq; prius, & equoz
 Lande inget: protenta agris, dinesq; metallis,
 Quondam Romulæ semper fidiissima Romæ:
 Ut sagulo benefida comes sic pace togata: &
 Quam nuntiat medius Iustram, latera ompl̄ pyreneus.

H ardulere sed qua se extendunt per freta gades:
 ingens oceanū latus, occiduiq; recessus,
 Ad fortunatos meliori sorte Canatos:

Fabula quæ quondam pec uos iam cecimus esse
 T in acie regni referam, & mala monstra carybda
 subdita, & æneas fies nō suppetet utquet,
 Sed uobis fabricant fulmen ingratū turbo cyclopu

I nulaque tandem falso conspicitur alto,
 Quæ uestrum nō ferre iugum conteta feratur.
 Corsica, Sardiniaq; solim, & Balearica urta,
 Atq; alijs mitis ceteri nō hebbus hospes.

P ortus mitto alios firma tellure repostos:
 Neptuni qui regna tenent: hinc Barchino primi
 Scepta soli: propiusq; manent fundata valenti
 Et uobis clari reges bona moenia quondam:
 Et foelix semper fidei uirtute saguntus.

Mox alias quæsisse datū est hæc aribus arces:
 Quas male tentabat regni Rex tectius audax,
 Sed bello expectus, fida cum uirgine, dines
 Aethiopum rebus, fulgentis peste metalli,
 Qua plerumq; nephas, uetitumq; accingitur omen.

S ic rabies effrena ruit: contendere pergit
 (Postq; consilijs fors iratentata refugit)
 Viribus: hic quanta belli uirtute ualetis
 Sensit, in exiliū tandem dare terga coactus,
 incertum uitā fugiat, vel mocto fenatur.

S ic regio patuit latæ hispania Campis
 Libera per terras: ubi se pallantia tendit,
 Atq; Numantina sublimisq; gentis:
 hospitio, & quæ nos tenuit semis hospita sancti
 hispalis: & facundo bonos generasse poetas
 Corduba: & longe creslus uertentis inbeci.

Atq; ubi se submergit Anas uariisq; resurgit.
 E t qui civilem pepedere in cimini flamma,
 uel fugias petiere domos, uel sub iugo uitam
 uincere, & in uestro uoluerunt nomen honore.

S ic uobis uenit ad laudem genus omne bonoz

Quod p̄ uirtute p̄pam patet: aurea naq;
prædicat ueros miseris mortalibus actus,
se nihil eē aliud q̄ morti & cœcimini obesse.
E Equid nō sceleris cœnebat Inberia: sed vos
Prudenti in melius uertistis facta lege,
Ut bene testantur quotumq; in limine Cines.
Undiq; securus percipit p̄ruca uator:
Atq; suas peragit lætus modo iustus actus,
Non equitis cœsis (ut iam) neq; militis armo
contremit, & decimas acis sine finereponit,
nobis successum postens: utamq; perhermē.
M itto alias dotes, queis uix cum coniuge certas
Alterm̄ uicisse uolens: prudentia quanta est
Militiæ: atq; domi spectantur maxime gesta.
E t quæ tempeies sensim dominant, honesti,
Propriens, & quod deceat, quod conuomit æquū.
Subditur o cives ratio uana uoluptas, quæ
Quæ sanctas monstris semper pessimūdidit artes.
D yscite mortales uario qui uiuunt ocbe
istorū monumenta autum: nō somnia uitæ
Quæcere: sed uitam uigilanti extendere uita.
D yscite ubi uigeat clementia: quoue decore
Libera se extendat uirtutū maxima uirtus
Dando: quæ nūq; conuit sine fine data.
Splendat: ut exturrens elementa per oia fulgure
& penetrat quæcumq; rapit per summa, domosq;
Quod magis irati demisit alta tonant
Dextera: sic homines inter regalis habetur
Quæ dat, magnanimo recidens super omnia flatu.

4
D e hinc quæ fortunæ temnit constantia telum,
Nec gaudere bonis: nec tristia plectere ludæ.
Sed summū cognosce bonū, coelumq; tuoci:
Terræ, terra datur coelo bene facta locantur.
R estabat fatis terræ pars optima uestris,
Mans tentata uermis, Frustraq; petita,
Atq; drabum possessa manu, Quis fudit inq;
temporis occasus, post nr̄as Romæ ruinas:
foemina sed sceleris tanti mala causa: quot annos
Belligera insultant populose regna Granatæ:
heperix pestis. Ceu collisaria quondam
Martia, Quam ponto memocat fera monstra
Sic uti tela suas idulantū uerbete poenas.
N on tamē hypponus tulit hæc tyrrhinas ultra
Bellonā comitē adscistit: secum sociatq;
Coniugiu secuatum alte nosse per honore,
& Pace & bello uenit imperiosa uirago.
F eruet amoc pugna, orbit ois Inberia late,
Undiq; conflatur bellum, cultæq; phalanges,
Atq; equantum turme: soluit longa uocia tellus
impugna, atq; fuit dimissi martis amore:
Quem semper colui p̄rez bene prodiga uitæ.
I ot proceres, tantiq; dutes arman tur in hostes
Quot siluæ frondes, & quot mari uoluit harena
I nq; expelta oriens mox fortia regum
Fulmina: vicinis encontremit a frica ripis!

B
Ultima ad actos se extendent praelia campos.
ella tubus lustris & quis nunc maxima pandit
Tot hiemis, tantosq; aestus, frandesq; famelq;
continuas: In nunc macedon refert acta fuerunt,
& Babiloneas acies, tracasq; potentes,
Pergama Mirmidonu bello & con sumpta decem
Vindatur ingenio: tandem vis certa vixit
haec est: ille docet Fabius cunctator in armis
Punica quum laepea renouabat turba ruinas:
hoc ideo seta fidei praemoenia postea
conspitimus: quae lux fundat non amplius vna
I nunc & muros, muros & Sardamapalum,
Quos non urbes Landi: sed desolatae sunt.
E t nunc, en Cines sine caede & vulnere tutos
excipimus laeti: paucis quos Martius ardet
Abstulit amissis, meritaq; in caede se de repostis
Eh sum non qua dote fingere parentes:
Sed qua stelliferum sol circumvoluntur axe,
Praemia perpetuae vitae diuina tuentes.
M itto dimittas Arabum, Gazamq; Granatae
& Campos o Munda tuos: Vbi Caesaris horrore
Ultimos exhaust magna distrimina partem.
A bdara iam captae. Malitiae iam pax & amica,
idubedae saltus magni iam libera tendunt
colla: & quis miranda ferat, tot sceptris, tot urbes,
flumina. Iam gemitus summittit singulis altos
& simulat qui se Boxti consistet amico.
A t datus tacito lacrimas meditatatur in antro
Ultimus in magnos regum parere triumphos.

5
G
ratia iam primum debetur maxima chr.
& Matris Mariae genetrici: & gratia vobis
o reges: vixis. Quonia Mahmedis iniqui
libera tartareus hispania metit ad undas.
pergite foelices o rex o regia coniunx,
flumina nunc tere post caeli sydera magni.

1
2
IOVIANI PONTANI VMBRI DE DIVINIS LAUDIB;
LIBER INCIPIT.

Ad Illustrē Principem Joannem Aragonū q̄ nec auro
nec gemis capiatur is qui virtutem colat sed pietate
& iusticia qualem eundem esse dicit.

Non aurum gemmeq; iuuant quem candida virtus.
Verag; diuine gloria mentis alit
sed pietas rectiq; animus sibi conscius equi
Et nulli imprimis dedita corda probro
Namq; auro vix sola homini mortalia constant
Virtuti celum sideraq; alta patent
diuiniq; feras tantum prestamus et auro
At virtus Superis nos facit esse pares,
Qualem ego cum te, norimq; aruereq; Joannes
Maxima Aragonie gloria honorq; domus.
Non aurum gemmasq; tibi, sed carmina, uates
Affero, Sed mentis pignora grata meq;
Carmina quis patrios cultus laudesq; deorū
Et partum diue virginis ipse cano
Nāq; sit tali quicquaq; tibi munere maius
Nec queat ingenio dignius esse tuo
Adde q; et sacer ipse sacras, alimine musas
Non arces nati sed tua tetta patent
Illi sunt vates. illi sunt carmina cure
Qui musis & qui vate canenda facit
Tu modo vela tue felicius erige puppi
Et qua cepisti pergere perge via.

6

Non laudum tibi dulcæ decus, nec gl'ia derit
Sed maneat Summæ premia digna pr'is
Virtutisq; tuæ memores tibi laurea texent
Sexta æq; uatum, castaliusq; chorus
Perpetuoq; ferēs merite præconiā fame
Splendida nam nunq; facta perire queunt
Et omnes gentes beatissime virginis Mariæ nomen
Venerentur et colant, quippe que pro humano genē
Apud deum intercedat defendatq; auaricis pijs
quibus humana subiaret imbecillitas.
Que tellus extrema tuos sol exerit ortus
Que tergit occasus vltima terra tuos
Qui rhenum, patricq; bibunt meoticis vndam.
Phebiq; urit quos plaga fusca rotis,
Te cuncti regina deum metuuntq; coluntq;
Et celebrant nomen diua Maria tuū
Te vasti metuunt fluctus te nubila celi
Æolijq; etiam carceris intra timent
Te nascente die, te dum sol conditur vndis
Omnia te meritis laudibus accumulānt.
Namq; tibi Secreta dei mandata p' aurās
Candidus Augusto nuncijs ore tulit.
Progenemq; deum celesti conap'is ortu
Conceptum et nono fidere uirgo parit
Cuiq; sacri Reges celi noua signa secuti
Aurum et pantheo numera odore ferunt
Atq; vbi nostra sua deleuit crimina morte
Et mestam infonti sanguine tinxit humū
Vidisti e tumulto mira prodisse figura
Veracq; pacifero uerba referre sono.
Scandentemq; patris mox ad celestia tecta
Sullimem et dextra parte sedere deum.

2
Tum sacer e summa diffusus spūs arte est
Et tua diuinus cox'da replevit amor
Hinc terris erepta tuis astendis olimphū
Aurea fidereo uertice sexta gerens
Cui liquidam circum cantus thiasiq; deorū
Et sonat aurato pettine pulsa chetis
Fatidici occurrunt vates astiq; parentes
Et tibi tum celi Regia tota vacat
Ipa patris natq; sum gestata cornuco
Inter mille deum numina prima micat
Quahis vbi oceanus nitidū subar extulit vndis
Inter fidereos candida luma choros
Iam celum sullime patet, iam despicias ethyram
Lucida subpedibus sidera amata premens
Stellantis cum iura capis consortia mundi
Et datur humani cura patrocini
Consiliastq; deum nobis facilemque precando
Efficit et genti pellis acerbā tuæ
Liberitemq; horem felici munimine sistis
At mala in acrios cogis abire notos

Laudes sanctissimi viri Joannis baptiste
Felicemque prima nouo te lumine vidit
Nascentem, eois fluctibus orta dies
Felicem quecūq; tibi dedit ubera nutrix
Et qua reptast' terra beata puer
Quiq; tuos primi momitus hausere loquentis
Et quorū in fuso corpora rore lanas
Sed longe ante omnes fortunatissima mater
Et quo nec toto est maior morbe parens
Nam quid ego de te primū dicam ue fera ue.
Qui ue meo fuerit primus in ore sonus.

2 7

An quia diuinos partus christumq; comebas
Diuinam ostendens nuntius ante viam
An q; felicem terris agnūq; hominemq;
Atq; salutiferū dias adesse deum
vel q; iordanis domum lauis amne beato
Ac tetigere pie corpora sacra manus
Hoc ego de te ausim ples diuina Joannes
Quod tibi ueridico prestetit ore deus
Te neq; maiorem terris surrexe. nec inter femineos
partus secula tulisse virum

Iuxta asisium Italię oppidum est locus qui carcer
dicuntur vbi beatus vir Franciscus primū egit peni-
tentiam Eius loci custodem auctor hic alloquitur,
laudans sanctam paupertatem qua beatus vir Fran-
ciscus omnium etiam regū gloria superauerit.

Pendentis quicumq; asis de monte sacerdos
Francisci felix rura nemusq; tenes
Diuinūq; colis saccati carceris anticum
Paruaq; celesti tecta habitata viro
Huc vbi fallaris defleuit crimina uite
Et penam errori contulit ipse suo
Dilectūq; deo volucres stupuere loquentem
Queq; colunt tristes horrida saxa fere
Huc iures aduerte neq; hec mea dicta sacerdos
Despice veridica que tibi mēte feram.
Non auro splendente domus gemitq; superba
Nec que tiberheno lana colore nitet
Non centum versata iugis felicia campi
Iugera nec cresso palmitē diues ager
Aut gregis in numeri fetus aut merce sabęa

Niliaco rediens litore plena ratis
Nec tam que siti multo sudore triumpho
Subditaq; imperio nomina mille tuo
Felicem efficient innumerosa stirpe parentem
vel cui bellando gloria parca sua est
q; leta ac sane paupertas conscia mentis
Paupertas forti regna decusq; viro
Qua uel adrimemios luxus regnūq; phrahatis
Exuperat gloria magna patris
Cui seni cessere ignes vitusq; refugit
Qui capit assiduo libera corda dolo
Saluet et fraudes & noxia crimina vitæ
Eiecitq; animo turpe nebulasq; suo
Qui variis mandata de virtutibus implens
Inclita militie signa decusq; tulit
Labentemq; atriem christi pietate fideq;
Restituit turpis demonds ense fugas
Salue igitur patrieq; parens anq; optie gentis
Que sacra pro christi nomine bella gerit
Macte animo Francisci graue qui primus in hostem
Terrens et christi munera uitæ obis
Vulnera iudicio qui quondam illata furore
Excipis et meritū est hoc tibi dulce datum
Hec gestata tibi sunt laureaserta triumpho
Hęc spolia hec gentes hec tibi currus erunt
Desino. nāq; tuas laudes tempusq; diesq;
Deficiant q; me posse tacere putem

Ad Antonium pabornitā. q; deus mūdū et que mūdo
continetur ex nihilo fecerit hōiemq; ipm cum magna
reliquoꝝ diuinitum excellentia quem cū labi uideret
& a recta via deflectere Iesu filiu suū misit in terras q;
qui sanguine suo nos redemēt.

Hoc celum quæq; obliquo distincta meatu
Sed certa ferri sidera lege vides
Telluremque suo librata pondere circum
Quam circum rapidis emosgens aquis
Spirantisque auium tractus fusimque serpente
Qui amito ætherio tempore orbe fouem.
Antoni deus e nihilo deo omnia fecit
Et formam rebus iussit adesse suam
Ille sua voluit celum splendescere luce
Ac terram ceteris noctis habere vicem
Accenditque diem clavo de lumine phœbi
Solis et auratum mane redire iubat,
Altermissi, atre lucem concedere nocti
Et lunam nitidis noctem aperire rotis
Biffensque vagum complevit mensibus annis
Diuisum in partem dissecatque suas
Conuentique iuris hieme descendere celo
Cum tellus fetu concipit apta suo
Vere satis aperire comas et mittere gemas
Arboribusque suis iussit adesse deus
Iam cerereque spicis flabere ut leta beato
Agricole messes arca tosta ferat
Autumno gravidis bacchi spumare lacunis
Candida dum celeri sub pede musta fluunt
Quam etiam spirare suis de partibus anni
Ventos et patris nomen habere locis
Namque ab hypoleis aquilo erit impus antrois
Desidet equorcas humidus auster aquas
Eos aet eurus equos. At lenis aborbe
Hesperio zephyrus tempora leta refert
In nubes cogi celum quas alma acluso
Per liquidum tellus fundit aperta sinu

Hinc miores pluuieque et cane mane pruine
Et grato viridiorore madescit humus
Quid quæ plabentes sumo de vertice riuu
Dulce satis pecori tu quoque dulce fluunt
Quid quæ perspicui muscoso margine fontes
Et lenis resilit per caua saxa liquor
Namque aer lateribusque canis antroque receptus
In glutinem primum cogitur in fluit
Vnde latus ripisq; canis frontentibus amnes
Fluminisq; in domini quæ maris instar erit
Iussit et in navi lateres et squamea rostro
Agmina cedentis fundere subter aquas
Alitibusque auras aperit: quis mandit alas
Et corpus pennis hæc holoro tegit
Induit et iuridi telluro gramme et alio
Dat nidus mundis dat sua lustra feris
Comineque parit victu felibus agnis
Pomaque frugiferis ducit ab arboribus
Quo variis usus homini pecoribusque
Prestant atque vix minera cæta ferunt
Cunctaque cum fixisset ad huc animalia morti
Debuatque quæ celi premia nulla manent
Effectaque homines animisq; suisque capaces
Prebuit et cineri post super esse suo
Celestemque animam mortali pectore duxit
Particellamque sue metis habere dedit
Qua tutas ponant viros qua iura notarent
Atque fide cetum iusticiam colant
Coniugium ac dulcis natus carosque parentes
Et castos seruet religione foveas
Tum varias artis quæsisse et nocere rebus
Occultas causas ingenioque ferri

Exercere solum felici vomere ut aruis
Imperet ac terre furq; operiq; ferat
Quin mare nauigij sulcare et vincere fluitq;
Et caua felici pandere vera noto
Sibi et numeros stellis et nona rebus
Addere et appositis queq; notare somis
Isq; ubi diuinas artis ac munera reli
In facimis vertit primumq; suam
Extinctos cepit natus gaudere parentes
Funeraq; migrati sena puella uici
Miscuit ut migri luventia pocula succi
Pocula primum dira nouerca suo
Cum fas atq; nephas uerit crudelle metalu
Indomitusq; ciet bella carenta furor
Tumpe humane miserans inmoda vice
Et statuens scelere criminibusq; modis
Progenie nobis summo demisit olympo
Et nostros demens munere facis ho. e.
Virtutisq; viam miro patefecit amore
Doctrinamq; sue uoluit esse rudem
Discessitq; atrox nostra de mente tenebras
Et lucem veri luminis ipse dedit
Humanisq; genus felici morte redemit
Atq; suo in alium sanguine fecit iter
Cuius magis ammiranda dei clementia mihi
Cuius prima homini debet adesse fides
Votumq; sollenneq; dies ac tempore festo
Sunt redenda pia debita tura prece
Præiosq; adhibere modos in carmina dignu e.
Antoni qui te oia prima manet
Habeo qui labrat hinc sp. ac ser. canere
Oratq; arundineus tinxit amena liquor.

5
Nisiq; herent insigni fronte chorinibi
Et canam impediunt laurea sexta coma
Felicemq; animu diuino passis amore
Nilq; tibi uera est religione prius
Quodq; decet bona cuncta deo iustumq; primumq;
Ascribis nre sed mala nequicie
Exultand esse dicit propterea q; affit sanctissimus
resurrectionis dies cantandaq; deo laudes qui p salu
te nra in cruce pati uoluit
Annua iam redeunt uotis sollema nris
Et sancti referunt astra benigna diem
Luce sacra gaudete uiri. gaudete puelle.
Omniaq; eterno sint opata deo
Prodeat in tyria spectandus veste sacerdos
Et cingat sacrum sacra corona caput
Velatq; comas et terti corpora limo
Cantemus laudes maxie christe tuas
In cruce qui pendens mortalia facta subisti
Hæserunt capiti spinea sexta tuo
Cistaq; letiferu senserunt ilia vulnus
Marianit letari linpha meruq; tuo
Cumq; sitim cuperes molli restringere linpha
torpuit ah. tristi fellis in ore sapor
Sicq; intergemmas crudeli sorte latrones
Iudee patris uirgia sentit
Donec defesso descendens spiritus ore
In manib; domini redditus ipse fuit
Tum manes tuorasq; domos inestaq; palude
Et petas inferni tristia regna foris
Inde pius animas sanctorum et uincta patris
Eximis et celi dulce recludis iter.

10 4

Tertia lux aderat, roseo cū letus in ortu
Surgis et e tumulo sidera clara petis.
Confortemq; capis patrio cū numine curā
Dextra tenens dextro conspicuisq; throno
Hunc igitur precibusq; pijs studioq; fideli
Placemus nostro det veniam sceleriq;
Det pacē mala cuncta paul' mōbosq; fameq; pellat.
Et hostiles det sup̄are minas.

Laudes Beatissime virginis Marię que iesum
Saluatorem nostrum peperit

O votis spes vna pijs o dulce leuamen.
Presidiū et miseris diua maria reis
In cuius gremio uagiuit paruulus infans
Arripitq; pio dulcis in ore deus
Blandaq; materno suspendit brachia collo
Figans diuinis oscula sacra gemis
Et modo cappebat mitidis alimenta papillis
Infantiq; tuū lac bibit ore deus
Et modo blandicias puerili expresserat ore
Inq; signū grata membra quiete lenat
Lupia tu uirgo non ulli obnoxia culpe
Non ullum casto peccore crimē erat
Hinc tibi de lapsus suprema nutius arce
Ac celeste uterū voce repleuit omnis
Et quem non spatij immensus colligit ether
Non toni celi circuire nome
Hunc tu virginē conceptum mat' maluo
Fouisti menses post paritura nouem
Non tixio subnixā toro spondane nitenti
Sed tenuē hospitiū uix casa parua dedit
Stramineo Jacuit lecto ferocq; rigenti

6
Cui seruit celi quicqd in orbe patet
Celestiq; ortum nati plenasq; supernam
Monstrauit roseo lumine stellā micans
Tum matutino cænerunt carmina diui.
Duxerunt sanctos numina cuncta choros
Astabant natū circa diuig; deq;
Et nato et matri sedula turba fauet.
Illa plus solito fluxerunt sidera nocte
Splendunt et solito dariox orbe dies
Non pelago inambunt, venti nō acce nubes
Sed cælum r' terras pax opulenta tenet
Quin etiam infernis letate sedibus vmbre
Et iusti aduentū qui meruere dei
Per te igitur diuina parens humana salutem
Senserunt pte libera facta via est
Affari et cotam licuit. dominūq; deūq;
Et uidisse hominis membra subire deūm
Tūdea tu pns. nris succurre pijs
Et facilem natū tu dea reade tuū
Aspic propius inimicisq; eripe vinctis
Et populi exaudi uota precesq; tuū
Sit bellū pestisq; procul pax candida nobis
Assit. nec fructus terra benigna neget
Sacerdotes exatit ad celebranda sollempnia Beati
Dominici cuius diem festum adesse dicit
Hesper adest. uenit ecce dies. capit turā sac'dos
Cultaq; diuino carmine templa sonent
Araq; tirceno miteat vestita paratu
Fumet adorato mirraq; thūsq; foro

vos castas adhibete preces nam castus rype
Dominicus. casto fuit sacra casto viro
In quo num pietas in iuste conscia mentis
Simplicitas dubium est sit prax / mnefides
Cuius inheserunt humeris labentia petri
Culmina et auxilio debile firmat orus
Optimus affector christi. sed quo neq; maius
Hesperia / aut melius durias unda tulit
Ac veluti numero stellas compndere no est
Quantaq; in oceanum litore arena iacet
Sic neq; dominici laudes equare canendo
Conspere humano nec queat ore sonus
Ademptam sibi dicit Spem visendi Sacri sept
Chri metu paganar. gentiu obeamq; rem solem
Se ait quod die salutare qui ea loca videat. Ad
hec fphrem optat navigationem hys qui dm
Sepulchrum recuperare conatur quor. laudes
Victoria parva se scripturam promittit et mp
mis petri Torellz clarissimi equitis hispani.
Nec michi videas verbis solimiq; recessum
Nec spes betlemiu est posse videre lacem
Queq; meo prima est animo mentiq; voluptas
Turcario certe est omnis adempta metu
Quod possum cum prima nouo se lumine tollis
Aurora. et terras detegit orta dies
Tum solem solisq; in bar lucemq; saluo
Hec loca qui curru lustrat obitq; suo
Illius et radios ueneror / qui vira nemusq;
Et fontem christi dulciaq; arua uident
Felicemq; locum iacuit quo rector olimpi
Et quam diuino sanguine tinxit humu

7
Hic ubi crudeli traiectus brachia ferro est
Fuit et inmeritos cuspis adata pedes
Fluxeruntq; pio lateri limphq; merumq;
Abluit et felix crimina nostro loquor
At uobis qui dura viri terminare paratis
Equora: mleo ponere uela pharo
Dirigat audacem cursum zefirosq; ministrat
Christus quem venti terra fretumq; timent
Victoresq; palestina iam sistat in arce
Et patrum redigat subditiōe solum
Tunc ego fideresq; duces vitruiaq; arma
Et parua insigni laude trophaea canam
Ipe deus mihi carme erit ille inclita ducet
Signa et cedentis sternet ab ense globos
Non tñ expectem laudum te clara torge
Virtus immune nec sinet esse lire
Nam quis consilio maior quis fortior ense
Cui pietas tanta est par ue in amore fides
Quod si uera loqui fas sit no illa parari
Te sine. sed pte gloria tanta est rest
Paridem ferrariensem hortatur ut christo deo
optimo gratias agat exoluatq; uota qm eius bene
ficio fuerit naufragio liberatus. que non auro
set preibus et puro corde placari ait
Quod varios pelagi casus duroq; labores
Exuperas nauti q; data tibi est
Occerniq; minas et sena vincula vinctis
Ac sospes patrio redderis heridano
Hec puri non expectata hominu solertia prestat
Sed fauor et summi maxima cura dei

12

Quantula enim mea est industria. nepe pallis
Obriimur christi in pia dextra uiuet
Ille regit nros cursus auramq; ministrat
Solliateq; offert litora tuta rati
Quare age tunc pio precibusq; altaria iustis
Adhes: et christo munera digna refer
Intres conspiciunt aras in ueste sacerdos
Erroris culpam fassus et ante sinu
Ac nono tum rite sono manibusq; precetur
Audiat ut placidus uota benigna deus
Pax homini tibi christe decus. tibi gloria soli
Vera dei ples effigiesq; patris
Te colimus meritoq; tibi prestamus honores
Et nomen felix duimus esse tui
Tu casus tu damna lenas horumq; peris
Arces et fessis oia leta refers
His igitur placare deos. christumq; memeto
Sacræq; cum pura reddere vota prece
Nil auro diuis opus est. sed mente fideq;
Namq; hominum superi nil nisi corda uolunt
Laudes Beate virginis Marie matris dñi
natalem chem summa ueneratione colend. ait. Ad
hec comendat eidem Joannem Aragoniam prin
cipem Inclitum.
Hec est illa dies que tanti conscia partus
Et domina terris diua Maria dedit
Luce sacra ponant venti. nullusq; quietas
Sollicitet rauco murmure uentus aquas
Aere discedant nubes. liquidusq; sereno
Albentem phebuis denebat axa diem

8
Ipsa leni curu teneros auroras liquores
Spargat et humenti rore madescat humus
Purpureusq; micans reseret nunc lucifer ortu
Et matutinas mittat ab ore faces
Tu tirios redimite finus tu magne sacerdos
Sacra cane et sacris oras resoluere modis
Et pius assistat circū chorū et bona dicat
In numerū sancto uerba canenda die
Ipe ego quod possum tanti natalis honores
Vocē feram et patrio carmine digna canā
Te neq; nascenti uiderunt secula maris
Ut nato melius non perperere tuo
Quaq; die genita est illa lux candida p̄nu
Fulsi et e tenebris clara reuixit hūmus
Tum magni concepta dei secretaq; p̄ndi
Cepere et uatum lentior esse fides
Tum sacre patuere fores hūmēq; reclusum est
Etheris et celo posse redire datum est
Namq; prius lapsi deceptos fraude parentis
Arcebant clauso crimina in qua polo
Salue uera parens christi. Regimq; diuum.
Vnica prestāis spesq; salusq; reis
Tu miseris atro iactatis turbine nautis
Leuius aspirans aura uocata uenis
Tu pressos teisti populos belloq; fameq;
Aspiris et paucis munera leta refers
Tu fessis tranquilla quies gratumq; dolenti
Solamenteq; est auspice triste nihil
Per sacros ueteri fructus castumq; cubile
Per tibi comisti nūcia uerba dei
Per dulces nati uultus atq; oscula perq;
Vbera. que sacro suxerat ille sinu

Perte que solita es uota exaudire precatum
Te rogo p nati casta puella tui
Hunc inuene patrios referre peccore mores
Cognatum supis et sine labe genus
Aspicias regina precor: gnatamq; merenti
Affer opem et precibus annue diua pijs
Tu uero sacros cultus insiste iohannes
Quod facis in priujs insq; pijsq; colens
Sic tibi celestes adierunt: sic alma fauebit
Mater et humanus sic tibi cedes honos
Regna parit uirtus: adimit scelus inclitus ille
Quem sua: no patru splendida facta pbant;

IOVIANI PONTANI VMBRI
DE LAVDIBVS FINIT
AD ILLVSTREM PRINCIPEM AC
DNVM IOANNEM ARAGONIAM
M. CCC. LVIII XI DIE MAY

101
Ad illustrem virum dnm Mattheu pugiades
Regium thesaurarium. Laurentius Vallensis

3° 4°
Beatissimorum quadraginta martirum, quam
proxime e greco transtuli, mortem pariter
et laudationem duabus de causis ad te scribe
dam putavi. Vna ut meum de singulari tuatum
pbitate, cu uirtute: tu sapientia, iudiciu dedit
rem, missis ad te libellis, quantum ad grecos au
tores attinet. pbitate uirtutem sapientiam conti
nentibus. Nam ita me bene amant ipsi marti
res, ut mihi tu Regia domo multo maioris uide
ris his laudibus q; statura inter ceteros emine
re. Altera ut cum quidam quodammodo sis militie
princeps, sicut stipendiu militibus numeras, ita
possis quod sans maioris eos ad uirtutem fidemq;
auare proposito illis scissimorum militu exemplo.
Nam ita natura comparatum est ut ueheme
tius nos mirentur exempla eorum, qui eiusdem
causae nos scimus conditionis extiterunt. Hoc a
facies milites ex fidelibus erga Regem fidelis
simos, ex fortibus fortissimos reddes. Magna
pars ob id uictorie debebitur.

Martirum sanctorum et gloriosorum uictoria consecu
torum, qui in Sebastia interfecti sunt nro quadraginta
Circula licet tempora nefandi imperatoris
ingens exant, persecutio aduersus christianos.
ita ut omnes qui pie in christo uiuebant, dijs
immolare cogerentur. Agricola preside uero

11

pestifero, sensu quoque et in omni diaboli obsequium,
propensissimo. Christiani itaque qui ad exercitum erat
adiobantur sacrificare demonibus fuerunt aut ex
P. Regione Cappadone milites numero quadraginta,
vniuersos ordinis in bello inuicti, et insuperabiles,
pie apud deum uiuentes. Et hec eorum nomina. do-
metianus, cirillus, valens, Eutyches, Eunocius,
Helianus flauus, Smaragdus, exanthus, Sifonius,
leocaus, Meletius, Severianus, philotemo, Anprias,
Herachis, Hecdicus, Cirion, Actius, Alexander, A-
quatinus, Valerius, Nicolaus, Eutycheus, Iohannes,
Bebianus, Chudis, Iohannes, Caius, Claudius,
Candidus, Helis, Sacerdos, dominus, Gorgonius,
Athanasius, Theodulus, Priscus, Teophilus, et Capi-
clarius. Hi cum a preside pbenh essent, demonibus
sacrificare cogentur, incepit eis pbenh dicere. vnam
mitate vram qua bellis ostendistis et propter quam
vtrique exercitus vesteria precepit, eam nunc quoque
ostendite, et optemate vno consensu, legibus
Regis sacrificantes, dijs ante tormenta. Cui res-
pondentes, sancti dixerunt. si propter mortalem
Deum vivamus, ut tu te ipse testaris, quomodo
eis immortalis decertantes, vincemus, tuam
pudicissimam, malitiosamque seriam. Ad hos Agricola
hunc inquit offertur vobis ex duobus ebetno aut sa-
crificantes dijs in tementis honoribus, vos af-
fice, aut non optemantes priuari angulo. Atque mil-
lita mox quoque tradit tormentis. Quare considerate,
qua ex vilitate nobis est. Sancti non timore dixerunt
Quid ex ira sit utilitate, domino curare erit, id
quos pbenh ne multa inquit loquamini. Crastino

14
in die ad euntes, ad locum sancte rem diuinam.
Et iussit eos in carcerem comiti. In que postquam in-
troierunt, gemma fluxerunt atque obsecraverunt
domini dicentes. Eripe nos aue a coereptationibus et a
scandalis opantiu iniquitatem. Sub uestram uocem
perunt psallere salmu huc. Qui habitat in adiutorio
altissimi in preceione dei celi comorabitur. Deum et
peracto psalmo orauerunt ad media usque nocte. Pre-
bant autem in psalmis incohantis. Sanctus cyrion
in responsionibus aut sancti Candidus et dominus.
Et apprensus eis Saluator dixit. Bene habet ira ex
oracia, vix qui perseveravit in fine, is demum saluus
erit. Hanc vocem cuncti audierunt, et in timore con-
uersi silentiu: ad aurora usque pugniles psalterium vocat.
autem preses vniuersis amicis suis, iussit afferri sanctos.
Qui cum venissent, prestosque essent, presidi inquit ad eos.
ille, quod dicurus sum, id ego neque assentandi oracia
dica, sed put se res habet. Quomodo sub auspicijs impa-
toris mereantur compati vobiscum, neque sunt, nec tam sapi-
entes, neque tam strenui, neque tam strenui: neque tamope
nobis dilecti. Quomodo benignolentia hac uelatis in odia
conuertere. Nam odisse, aut amare penes uos est. Ad-
huc Sanctus Candidus ex tuo inquit ingenio tibi nome-
impositum est agricolans, quod agricolans est laudator, atque a-
dulator. Cui preses ait, nome inquit uobis quod penes uos est
odium et amor. Quomodo quidem ita est, sanctus candidus ait
te quidem odimus, deum vero non amamus. Tuam in-
quit agricolans, et deo iniuste, nihil profus necessaria
habemus benignolentiam, cui deus iniustus est, incestus,
et iniustus, oportetque tenebris, agricolans nome. Audiens hec
preses, et frendens, ut leo impunit alligari eos, et abs-
trahi in carcerem. Cui situs cyrion, non accepisti inquit

potestatem torquendi nos. sed interrogandi. Tunc
territus preses, cui eos iussisset abduci in Carcerem.
precepit. eximio Capitulano ut diligenter asseruaret.
Operiebatur. n. est ipius auctus aduentu. Illi vero di-
em: ac noctem illa quanta fuit, edocebantur a se.
Civione dicente eis dispensationem dei in hac tpora-
ria militia socij fuimus, ne videretur dissociemur
nunc, sed quem admodum unanimes mutuo cum
consensu iuximus, ita nunc unanimes pferemur
ad principes dominum nostrum ihum christum. et sicut in re-
militari, spectatos: et fortes nos iudicavimus, in
hac tporaria vita: sic et in religioso cultu, celestis
militie spectati respiciamur eterno Regi. Septimo
post die, cui essent sancti in Carcere. advenit dux
e Cesarea. Sebastia, cuius post tridie, qui fuit octavus
dies, sederet cum preside: iussit illos exhiberi quos
cum adducerentur, sanctus Civione exortabat in
quibus fratres ne queso terreamini. Nam quia quoties
in bellis circumventi fuimus, non invocavimus
deum, et illa adiuvente hostes vertebamus in
fugam. Repetite memoria cum plio commisso illo
inimico omnes fugerunt, et nos soli in medio
hostium circumacti cum lacrimis invocavimus deum,
et ab eo donati sumus auxilio, ut hostium quosdam
quidem materie merimus, ceteros vero psequi sin-
gulis et ex nobis cum tot esset, ne vnus quidem vir
necatus discesserit. Nunc itaque res sunt, qui nos
impugnant. Satanas dux est preses, sed hi vni-
modo sunt, atque idem qui inuisibilis est, vnus
ne videretur superavit quadraginta, absit, queso, nos
absit, imploramus, ipse vult semper in vobis, deum,
nec ulla nos tangerit flagella, tormenta, vni-
versalia.

Nonne quotienscumque in bellis pugna ducimus hunc
psalmum, Deus in nomine tuo saluum me fac et in virtute tua
iudica me. Deus exaudi orationem meam, auribus pape-
uerba oris mei. Et nunc eadem dicentes audiemur. Pro-
pe enim est dominus omnibus invocantibus eum, omnibus in-
vocantibus in veritate. Hos cum adducerentur ad tyrannum
sancti qui aspicebant, miserabantur. Vbi steterunt,
ante ducem et presidem intuens in eos dux isti inquit
cogit quatum video in corde uoluit, ut amphioribus affi-
cantur honoribus. Quamobrem si acceperitis mihi sacri-
ficantes dijs, maximos amehonores: et ingentia dona
consequemini, qualia nemo alius verum in vobis conditio
ppromittit alterutrum eligendi, aut id accipe, quod pmisi-
facientes quod postulo, aut recusantes pmittit, pmittit
singulo atque militia, deinde addidit supplicis, cui responde-
runt sancti: Tu vero accipe, mea non modo angula, ve-
rum etiam corpora. Nihil. n. apud nos christo preiosus.
Ibi dux impugnet multis eorum lapidibus cedi. Ad quem
sanctus Candidus dixit, dux tenebrarum, omnisque pceptor se-
leris, conare tutemmet ipse istud agere, ut intelligas virtute
dei nostri: tuncque conuatum. Ex quo frendens preses in mili-
tes qui ministrabant inquit, odeterrimi ministri, quin-
protinus imputa facitis. Ad cuius vocem sumptis illi lapi-
dibus, sua mutuo ora contumdebant, sancti et inspectan-
tibus: et fiduciam maiorem presumentibus ob christi potenti-
am. dux vero ob id furore exestans, captum lapidem quo
porteret aliquem sanctorum, in aduersum presidis os coniecit.
illudque elisit. Tunc sanctus Civione qui nos inquit impugnant
et nostri hostes, ipsi infirmati sunt et ceciderunt, omni gladio
eorum, intret in cor vestrum: et arcus vestri infirmantur.
Et preses pro deo inquit beneficii intercessit. Cui sanctus:
dominus pro deum verum, meus deus intercessit. Et enim

impudentia ora que loquuntur aduersus deum iniqua
tem in supbia: et contemptu implevit ignominia. Non
intellegis profunde ac tenebriose diabole Agricola: tu
te es auctor scandalorum, caput diaboli, vnaque hirsutus
dux ambo ministri satane, quando quidem in iurator
mentorum, ad nos non pertigerunt, perge expiri secunda.
Ad quos dux de mentes inquit et deorum sinceritas mi-
mici, quin ipse sacrificatis munitibus. Cui scis Kirion
on respondit. Nos tui deo supplicamus pro Iesum Christum
in spiritu sancto ut expleat desiderium cursum certami-
nis tui ad incorruptibiles coronas recipiendas, ubi tua
dixerimus ueritatem malitia. post hec dux illos redu-
ci in carcerem iussit. de eis deliberaturus. Quibus in
carcerem reductis. Sanctus Kirion exorsus est. cum eis
psalere. Ad te leuami oculos meos qui habitas in celis.
Ecce sicut oculi seruorum in manibus dno, sicut oculi
agni in manibus in manibus dne sue. ita oculi
mei ad dnm deum meum donec miseretur mei. Et
ceteros deinceps psalmos pro uersum distinctione. Et post
oracionem. circiter sexta noctis horum, uox rediit est
ad eos manifesto se indicantis dnm. hec dicens. Qui re-
dit in me etiam si mortuus fuerit uiuet, confidite:
nec terreamini eorum tormentis, ad tempus enim sunt illa
sustinete legitime certate, ut coronemini. Exultan-
tes itaque ad exortationem dnm: noctem illam traduxerit.
Cum autem dies nona illuxisset. scilicet iussit a prefide educi
in carcere, ubi steterunt ante tyrannos. dixerunt. quod
uobis libitum est facere facite. Interea apparuit
diabolus dextera tenens machera sinistra draconem,
dicens ad aurem agricolai meus est. decertato igitur
itaque preses iussit scotos ut erant uincti. et laqueo in col-
lum inducto duci pariter uniuersos ad lacum. Est aut.

Sebastie lacus cum semp plinu aque habens. in uero
illo tempore quo sancti martiria ptulerunt. ingens
gelu. Nam et aer erat hibernus. et hora: quippe sub ues-
peram. precipue algida. In huius mediu sanctos uestibus
demidatos intulerunt, apposueruntque ad eos obseruandos,
cum alios milites tu uero capeclariu. Erat in proximo balneu
id succendi iussu quo si quis illoz puricari uellet confuge-
ret. Et iam prima noctis hora transierat, et sanctorum mem-
bra cepant gelu pstringi ac distenta rescindi, cum unus ex
eo nro ipsius numeri desertor noie hipotatisas ppsit ad
hulneum. Cuius calorem simul ac sensu hausitque resolutus est
atque eximatus. Hunc ubi uiderunt sancti et seratore ordi-
nis: et perentem uel uti ex uno ore, eadem uoce dixerit.
Nunquam in fluminibus iratus est dne: aut in fluminibus
furore tuus aut in mari impetus tuus: qui enim a nobis
defecit, tanquam aqua effusus est. et dissipata omnia ossa eiq.
Nos autem non deficemus, abste, quo ad uiuos libebit tibi
nos esse, et nomen tuum inuocabimus, que laudat omni
creatura dracones et oes abissi, ignis, grandis, mixgelanie.
spiritus puelle qui faciunt uerbu eius, qui ambulat su-
per mare quasi super piumetu, quiq illud insaniens aduen-
tum tuum mitigas et nunc idem es dne qui exaudisti iacob
cum oraret fugiens inuis fris. sui Hesai, qui cum ioseph
uenditus fuisti et liberaisti eum qui exaudisti Moysen.
signa et prodigia exhibentem, primum coram pharaone et
omni populo eius, dein cum dux esset populi tui in deser-
to, qui exaudisti scotos tuos apostolos, et nos exaudi dne
dne, et ne demergat nos tempestas aque, neque absorbe-
at nos pfindu quia paupes facti sumus nimis deus
salutaris nre quia sumus in pfindo maris, et tinguitur
tue nri pedes proprio sanguine, leua pondus et acerbi-

tatem aeris dñe deus m̄ et cognoscentes q̄ ad te da-
mantes liberati sumus, nec confusi in te spectantes atq̄
ita orantes sub tertiā fere noctis horam sol arim
fulsit, torridus estiu instat. vnde pelu dissoluto aq̄
p̄ calant. Qui eos custodiebant, omnes sopore teneba-
tur. preter unū capeclariū. Is enim uigilans et audie-
bant orantes et aduenerat, quē admodū ille qui ad
balneū p̄fugerat, confestim p̄ calore resolutus esset
q̄q̄ nec dñm istī exaiat essent. Nunc inspecta luce que
lucē eos fulstrat, expanes factus, suspexit in celum,
uiditq̄ sup̄ sanctos coronas demitti m̄o vnde quadra-
ginta. Ex quo apud se ip̄m cogitans dicebat, quadra-
ginta corone sunt. q̄ ita una restat nec descendit
et intellexit q̄ is qui ad balneū confugisset, in m̄o
non recenseretur. Quapropter exatatis sociis abiectisq̄
uestibus ante oculos eorū insiliit in lacum, clamans
et ens, et ego christianus sum, et cum in mediū
illoꝝ processisset stetit et ait, despota q̄ne ih̄u chris-
te suauitas inerte, qui te ip̄m exhibes h̄is qui in
te spe reponunt coapta me indignū serui tui
in collegio sanctorū tuorū martirū apud libros elec-
torū tuorū. Corona tu quide p̄ quadraginta lapi-
des illi p̄lexueras. Ipse uero vnus ex oibz p̄m conf-
tantium lapsus a corona intercedit. Nunc ego tuam
obsecro bonitatem dignū me facias tormentis atq̄
temptamentis, q̄ p̄fite glorificetur in me nome tuū
sibi satanas sup̄atus comitauit, et colligans genua
sua manibz eorū illis dicebat, Ye michi ministris
sum a sanctis uiris et factus ludibriū omnibus.
Et quidem non habui ministros unanimes, dno
quim non esse uittis. Nunc tñ p̄ uertā corda prim-

1
4°
Apostrophe ad exleges Mauros sup̄ urbis excidium sup̄
parentum sepulchra deplorantes, & Regy triumphī
descriptio p̄ Trothonotariū Geraldinū.

Noxia quid gelidis incumbens turba sepulchris
Lugubri maceras pallida membra fame.

Et modo ad ossa patrum laceris effusa capillis
Extinctos querula voce precaris anos.

Et modo linentes oculos ad sydera tollens
Maumete imploras nomen iuane tui.

Ne quicq̄ tantos exeres improba planetus.
Ne quicq̄ stolido feacta labore iaces.

An vacuos artus defunctaq̄ corpora uita
Styrcis ad auxilium surgere posse putas?

An ducis umbra mali stygie damnata paludi,
Dura parentantum fata lenare queat?

Extremis at si nequeunt hi rebus adesse:
Quæ spes ad tumulos pectora ceca tenet?

An tali mundiam facie motura p̄ orbem
Nequitie socios uertere ad arma parcas?

Hoc etiam uanum est. sociorum namq̄ ruina
Sollicitos tectis hos iubet esse suis.

Nec miseranda mouet potius q̄ terret imago.
Exemploq̄ tuo Regia tæla timet.

Nempe Aquile hesperiq̄ simul pia signa leonis
Scytra Nothi. tellus & Nabathea tremunt.

Quin potius conuersa tenebris reminiscere fati.
Et nosce erroris femina prima tui.
Deceptum decepta ducem quando ipsa secuta.
Nunc merito in tribulos in laqueosque ruis.
Is tibi delicias promisit & omnia blandæ
Plena uoluptatis auitiasque graves.
Terrenus terrena dedit docuitque magister
Ipsi quisquis dogma sequaris mops
Illecebris saturatus hæs quæcumque petisti
Mauræ uorax. Hæc plus guttura plena ferunt.
Ergo comes sequitur mentis mala gaudia luctus.
Postque fanos dulces toxica amara bibis.
Quin et promissa tibi iam secula fime
Oculo tenet. & fax iam prope limen adest.
Aut igitur summe iugo tua colla potenti
Et christi & Regum tradita iura cole
Aut ut caput ultrici tectum permittæ bipem
Tristis enim euentus facta proterua manet.
Vt cumque eximium Rex & Regina triumphu
Componunt uero numina iusta thoro.
Datus enim thalamis hic est foelicibus, ex quo
Incendere pari pectora celsa face.
Comisere simul dexteras; iunxere moneta.
Foedere iunxerunt utraq; regna pio.

2
His alia accedunt. basis & sub pondere tante
Sificitur imperio firma columna nouo.
Omnis ab extremo sortis dominatis eoo
Fertur in occiduas aura calorque plagas.
Postque uagos medos, persas, graiosque loquaces
Et post Romanæ sceptræ superba togæ
Præficitur reliquis foelix hispania terris
Sola triumphati calcatur et orbis opes.
Dum loquor hæc sonnere tubæ cum cornibus: et quæ
Aerea dant stupidum timpana pulsa tonitru.
Auditurque stræis plausus. vox festa canentum
Aeterni laudes miraque facta dei.
Nec mora promissi species augusta triumphæ
Peruenit ad templi laurea que ipsa fores.
Templum erat creditis spetiosum mille columnis
Et vario stratum marmore, diues opus
Diues opus paries auleis tectus et ostro
Plurimaque in tectis bractea fulua sacris
Sparsa uaporiferis fumabat odoribus ædes
Pancheique globos thuris æcæa dabat
Cumque sacerdotum modulati cantibus oris
Reddebant dulces organa tacta sonos.
Cultibus hic uultusque nitens Regina decoro
Antiquas aderat sueta referre deas.

Eois tyrias uestes insuta lapillis.
Et caput & pulchras gemmea tota manus.
Corymbisq; auro interstis & vellere serum.
Septa dabat populis iura petita suis.
Cum subito audito plaudentis murmure turbe
Et strepitu e solo prodijt alta suo;
Scilicet ut uideat uictoria cōingis ora
Et pompam & pietis dona locanda tholis.
Prima crucis subeunt auro rutilantia puro
Signa: quibus pandant tartara pulsa fores.
Inde coronatis fulserunt animalibus arma:
Arma: quibus cedant agmina, terra, fretū.
Hic raptā a nummidis nauis nexilla colore
Altaq; ab hostali bellica præda solo.
Et spolia & clipei curruis captinaq; uestis
Maurorum & largæ pone sequuntur opes.
Nauibus euulsi themones fractaq; rostra
Portarum rigide ferrea claustra seræ
Mox proprijs distincta notis rerum atq; locorum
Fercula in excelsis picta leuantur equis.
Tercentum populi totidem numerantur & arces
oppidaq; & foeti flumina capta manu.
Et q̄ pro populis tercentum sola notatus
Granata a præcis ilipa dicta uiris.
Cumq; hac archamum sedtæ scelus: atq; prophane
Gentis sacra libros uasa q; raptā ferunt.

9
Continuo incedit captiui flebilis ordo
Agminis: & fato corpora pressa graui.
Pax populi fors & procerum: & styrys Regia ferro
Ante triumphales ibat omista gradus.
Quos prope diuerso sequitur gens eruta fato
Ex altis puteis seruitioq; tenci.
Lætiior hæc illa est. quis sit & ipsa cathemis
Turba grauis. sibi dum membra leuanda uidet.
Vinxerat hanc dispar non uno tempore casus.
Sed soluenda simul munere Regis erat.
Ut primum ante aras Regneq; ora potentis
Constitit: et pedibus basia fixa dedit:
Collapse e reitis membris cecidere cathenæ
Et fecit subitos tanta ruina metus.
Exunig tibi christe deus matrisq; dicantur.
Et templi in foribus hæc monumeta locat.
Sic recipit genitrix natos & sponsa maritū.
Pendet et e fr̄is pectore chara soror.
Que scierat: loquitur: lachrymis et gaudia miscet.
Atque nescierat: non tulit ore loqui.
Utq; uidens reducem cannarum e puluere natū
Læticia mater tabuit illa sua.
Sic stupet hæc subitog; iacet confecta rigore.
Nec constricta potest membra mouere loco.

At Rex laurigero e curru descendit in ædē.
Numine adorato coniugis ora petēs.
Sicq; tenet, tanq; thæde lux prima fuisset
Alter in alterius lumina fixa gemis.
Inde duces laudant: meritis & præmia mag^{is}
Reddentes, decorant munere quæq; dato.
Fernande belisabet petimus cum principe diua
Vivite felices: vivite sorte pari.
Per vos hec spia est tantis decorata triumphis.
Per vos Europe cessit ab orbe nefas.
Vos christi sacram legem noniq; porbem
Tenditis: & vicijis euacuat is agros.
Euacuat is agros vicijis & secula luxit
Redditis & curru tempora fulua senis;

S. 107

DOMINICI BOLLANI DOCTORIS · Q · CLAR^{ISS}
DOMINI CANDIANI FILII VENETI
SENATVS LEGATI AD SERENISS-
SIMVM HISPANIARVM
R E G E M
O R A T I O

2
TIBI OPTIMO MAXIMO REGI: CUIUS NOME atq; impius
non solum terra sed & mare scenit apud quem imperium
Illustrissime Rei publice venetae orator accedo: Non e opus oroe
nostra suadere: quali amore: quanta benivolentia: quibus deniq;
honoribus Serenissimos EX^{CE} domus Aragonum Reges prede-
cessores tuos (ac praesertim S^{MI} parente tuum) vita fundum
Ultra: supraq; omnes alios totius orbis Reges: Regiam M^{TR}
tuam venetus senatus semper prosequutus sit: & mo prose-
quitur atq; compleditur. Cum Regia Cel^{do} tua totius
orbis sydus splendidissimū atq; precipuum: qumq; in eo
fiunt atq; geruntur acie mentis inuicta perlustrans inata
Sapia prudentia atq; mirabili quadam rerum experientia
intueatur: nullam unq; a principio conditi Orbis usq; in hodie-
num diem fuisse: extrissequ; Bempu^{em} maiore amore incredibi-
lioreq; benivolentia in quempiam totius orbis Regem affectum:
q; sit Res publica venetorum Illustriss. in Regiam M^{TR} tuam:
Cuius honores: commoda: incommoda: prosperos successus:
foelicesq; fortunas venetus senatus communes ac proprias semp
existimant. Cuius et rei testimoniu accedit ille Nicolau^s
Michael Iuris utriusq; doctor clarissimus praecessor meus
afinitatis vinculo mihi coniunctus: Quem Regia Cel^{do} tua
graniter: enucleateq; nomine veneti senatus perorantem
vidit: atq; singularem amorem: incredibilemq; benivolen-
tiam Illustrissimae Rei publice nostrae in M^{TR} tuam oratione
sua copiosissime demonstravit

Sed ideo sic mandante Illustrissimo principe nro huc loci veneti senatus orator coram tua M^{te}. veni, ut dolorem Rei p^{ce} m^{ae} de obitu Serenissimi parentis tui Tuæ sub^o. explicem intestinumq. merorem Serenitatis tuæ: si non extoto: saltem aliqua ex parte oratione nra delectem, ut postremo valeam de foelicissima ex omniq. parte tranquilla regnorum paternorum successione tua congratulationis munus mihi a senatu immundum comodi exercere. Quæ omnia hæc clarissimorum oratorum eloquentia digna, nro eodemq. t^{pr}, eodemq. orationis contextu comode dicere, ita difficile, ita arduum, ita paucis datum est, ut nemo et si sit reru ignarus, ac expertus, ne dicam ambigat, sed ap^{se} ipsum subdubitare possit: Sed tua illa inuicti animi magnitudo, atq. constantia S^{me} Rex, qua præter illos p^{mos} nature motus, animiq. dolores casum Ser^{mi} parentis tui tam graue atq. luduosum ita forti, constantiq. animo tulisti, ac omnium Regum gloriam superasti: Tuæq. illa oris, facieq. dignitas, ac impetio digna p^{ntia}, non solum me consolant, recreant atq. reficiunt, verum et aditum mihi ap^{unt}, ut Regia Cel^{do} tua se idoneam mihi oratori veneti senatus offerat, atq. propensam ad audienda ea, q. senatus n^r oratione nra Tuæ M^{te}. explicanda curauit.

Ex veteri atq. antiqua illa benignolentia S^{me} Rex, qua Illma venetorum Res publica usq. a principio Ex^{se}. domus dragoni cum serenissimis predecessibus tuis appetiuit, atq. sic consequutam expetuit S^{me} Rex, q. usq. in hodiernum diem

cum tua Cel^{no} continue magis excrecentem qlibet xpianus princeps vidit: Vniuersus orbis nouit indoluisse S^{mi} principem nostrum, venetumq. senatum de obitu S^{mi} parentis tui: non sicut dolere solet de homine homo, aut de ciuo ciuis: sed sicut doleri solet a principe de morte S^{mi} parentis sui: Et q. veneti senatus auxit dolorem dolor Regie M^{te} tuæ, quam Ill^{striss} nra Res pu^{ca}. S^{mo} parente tuo vitam in humanis agere ardentem quodam desiderio affecta summo amore prosequat: ad hoc ipsum facile inducebat senatum benignolentia illa, qua Regia Cel^{do}. Serenissimi parentis tui venetos p^{seq}bat omnes, cum veneti omis talem ingressum, atq. egressum in Regnis M^{te} tuæ, qualem in regnis n^r senatus habent: hincunt, hincuntq. sunt semper (sic iubente Regia M^{te} tua) q. præter id quod venetis opere, ac re semper demonstrant frequentibus literis Senatui nro suaser, neminem xpianorum Regem, et inclitæ urbis n^{ae} principem maiore benignolentia in Bem^p. n^{am} e^e affectum, q. sit Regia Cel^{do}. tua, q. vniuersa et tua regna, omnesq. conatus, viresq. Cel^{mi} tua in tutelam, honorem, incrementumq. Rei pu^{ca} m^{ae} Ill^{me} efundere se obtulit.

Nec tu Res publica nra Illustrissima de obitu S^{mi} parentis tui ita indoluit, q. tanq. tui nominis annua imperijq. tui sumope benignola curam consolandi Cel^{no} tua omniteret: Quod & primum literis Senatui aditum e^t, atq. imp^{ria}q. legatione sua perficitur, atq. coram M^{te} tua adimpletur.

Mortuus est itaq; Secretissimus genitor tuus. Vitaq; hac mortali
functus non fuisset: nisi & ipse ea lege nunc in mundum intro-
ductus fuisset: ut aliqui egredere ad reuocandis sanguinem.
Queratur igitur humanum genus: non de unius morte: sed de
mortalitate naturae: que omnia aucta senescere: et orta
occidere decreuit: sicuticoanaxagoras ille philosophus
cum illi nunciata esset nati proprii mors: fugit: nouum in natura
aut inexpectatum non audio. Ego. N. cum sim mortalis
sciebam ex me genitum esse mortale: quodmodum Regia
Caeli tua mortalis a parente mortali genita humanorum
casuum preceptorum. Tam miratus quod externorum non exis
inscia: cum illi nunciata fuisset. S. parentis mors: Nouum
in natura: aut inexpectatum: quid in illis primis nature
motibus dolorosum non audiuit: sed omnium Regum quam
sua illa inuidi animi fortitudine suscipuit: presertim cum
S. genitor tuus ante tempus vite humane conueniens
uita functus non sit: qui iunio senectutis morbo confectus
beneficio mortis preuenit mundum hunc mortalem: labo-
ribus: doloribus: curis: anxietatibus: insidioso plenum ap-
petitum humani generis saturare non valentem egressus est:
ad supernam illamq; celestem Ierusalem uocatus est: ubi
deum optimum maximum intelligendo amare: amando
possidere: possidendo beatitudine perpetua illo frui potuit.
Ego igitur atq; constanti animo ferenda est illorum mors S. Rex.

qui ita hoc in seculo uixerunt: qui hunc egredientes mundum
talem sui gloriam: ac pharama reliquerunt: qui illorum nomen
usq; ad seculorum finem inextinguibile fecerunt: quodmo-
dum fuit ille omni laude: gloriaq; dignus S. Rex Ioannes
genitor tuus: qui post multa perdomita maria: Civitatesq;
marte subactas: totum id terre: marisq; imperium Iudee M.
hereditario iure conueniens pace transillum reliquit: Non
explicabo hoc in loco S. Rex potentie magnitudine: qta
splendorem: pietatem virtutis complurium Regum: ac Imperatorum
sequam mortem flecti nesciam: humanis precibus surdam
atq; implacabilem terrene non valentis: preterminam con-
stantiam: inuidiq; animi fortitudinem Pauli Emiliij: Catonis
Xenophonis: atq; periculis: qui mortem suorum: ita forti atq;
constanti animo tulerunt: qui illorum phama: laus: ac gloria
usq; ad nostra tempora deueniunt: quoniam tu S. Rex tua illa
inuidi animi magnitudine: atq; constantia id ipsum fecisse
ostendis: ac polliceris.

Quos fit Secretissime Rex: ut non immerito tua iubente M.
humanissimisque aures tuas mihi accommodanti possim congratu-
lationis partem foeliciter aggredi. Congratulatur itaq; imperio
M. tue Illustrissimus princeps noster: Demumq; venetus Senatus
vna cum vniuersa nobilitate veneta de foelicissima ex omniq;
parte tranquilla regnorum paternorum successione tua: Tantoq;
magis letatur tua M. quanto S. ac tue sub. foelicissimis

natum Joannem e tenebris in lucem ac mundum duce
optimo maximoq; deo introitur eductum totius orbis futurum
lumen inextinguibile: cuius natiuitas cum lituois legati
nri eo tpr apud Regiam M^{tem} tuam ex nris Senatui nro nunci-
ata fuisset atq; serenissimū natum tuū q̄ die salutaris bap-
tismatis sacramenta suscepit sic iubente Regia M^{te} tua
legatum nostrum noie Rei publice nre e sacro baptismatis
fonte leuasse atq; tua cum M^{te} compaternitatis vinculum
contraxisse: Maximum p̄fecto quid Rei p̄ nre vltax
fuisse ac esse adiectum cum hoc amoris amicitie inter
Regiam M^{tem} tuam venetumq; senatum d̄ unomia inter-
ueniente s̄mo nato tuo tali tantoq; vinculo sit confirmat q̄
quā ita firmam stabilem atq; indelebilem intueor q̄ non
natura sagax q̄ illam ita utilem ac regnis utriusq; mo-
narchie ita accommodatam ee voluit q̄ neq; ars maligno p̄n-
cipum ac regum commentu vel artificio delere unq; poterat
Quin ymo no solum viuente tua M^{te} sed inter natos na-
torum et qui descendunt ab eis perpetuo duraturam
Iterum atq; iter nos veneti tue M^{ti} congratulamur
clarissimas illas virtutes tuas admirantes magis q̄
laudantes bonitatem qua velis iustitiā qua possis prouide-
tiam qua scias tot vrbes p̄uicias Regna et imp̄ia cō-
silio tuo regere cuncta q̄ illis comoda sit prouidere atq;
ab iniurijs omnium aduersantium tuorum atq; defendere
Suscepisti n̄ gubnaculū complacitorum Regnorū v̄uē /
te

5
Serenissimo patre tuo atq; ita te admirabilem iustum
omnibus ostendisti q̄ imperio tuo subiecti no solum p̄cat
q̄ futurus sis eis optimus cum sis maximus Rex s; ope
comprobant q̄ ita sis. Quis unq; fuit q̄ in gubernandis
p̄p̄is exquisitioe iustitiā in consulendis maxis rebus
maiore prudentiā in temperandis nre motib; incredibi-
liore temperantiā in innadendis iustobello inimicis
perfectiore Tam corporis q̄ animi fortitudinē magis
sit factus Regia M^{te} tua: Nemo p̄fecto: Multi quidem
Reges ab hominibus admirantur. Tua vero M^{tas} no solum
ab uniuerso admirat̄ orbe: verū et tuas innuābiles
virtutes enūcere non sufficiat: Quas si hodie no die expli-
care vellem: no; mihi si lingue centum sint oraq; centum
ferrea uox percurrere possem: Non p̄terminā hoc in loco
imperatorias tuas s̄mo p̄genitorū tuorum virtutes tam
a natura tam a consuetudine usq; re p̄partas tuas M^{ti}
insitas: Doministi bellicosissimas gentes disuūdiatissimas
p̄agrasti terras: potentissimos debellasti Reges ac p̄ncipes:
perdoministi maria: innuābiles tam terra q̄ mari fugasti p̄doneb;
Nullum iniuste genus pugne Tam terra q̄ mari a tua M^{te}
temptatum q̄ bello fregit Regia celo tua ita ab illa
iudicium q̄ sup̄ati humanitate atq; clemencia sua me-
liores ac diuiores euaserunt: Predicabunt posteri magnitu-
dinem imp̄ij tui Ser^{mo} Rex terra maxiq; tam longe

lateq; profusam. Sz nihil magis de tua M^{te} obstupescet,
q; in agendis rebus inauditam celeritatem tuam, tumq;
diuinu in fundendo consilium, qbus artibus gloriosissi
atq; super aethera notus incedis.

In Tuam ig; M^{tem} uniuersus orbis dirigat oculos, atq; alios
Reges sub silentio precuminat. Qm tu ille Rex unus es,
Cui sceptrum dedit, venerandaq; iura supiter, utq; testa
forent. Quis ista uideret, cui innumerae ciuitates, plurae
prouinciae, multaq; Regna, atq; impia obediunt. Cuius
iustitiam, prudentiam, fortitudinem, Temperantiam, eosq;
intuent nationes. Tu ig; totius orbis sydu splendidissimu
atq; precipuum, omniumq; Sece^m predecessoru tuoz
singulare decus, & ornamentu, de tua uniuersa M^{te}
uniuersus orbis bn sperat, atq; sibi maxima pollicet;
atq; impitius uenetoz Respu^a Illustrissimz, tui nois
atq; Imperij amica, summopereq; benignola, q no imerito
de obitu S^m parentis tui indoluit, ac in dolendo consolata est.
deniq; de foelicissima Regnoz paternozum successioe
tua per me oratorem congratulata.

Ad cuius amoris perpetueq; benignoentio, in Regia M^{tem}
S. q; posteritatem tuam sigmum, uenetus Senatus qd cuq;
Regni s est, quod certe maximu, atq; potentissimu est
Iuae offert M^{ti}. unamq; impy tui, Regniq; tui pollicet.

6
futuram fortunam: Qm Senatui mo uisum e ob
singlem in tuam M^{tem} sui amorem: Impium num
stare non posse cadente tuo. Complura alia sic
inbente senatu tuae M^{ti} supersunt explicanda, q
hodieuo die bonis respectibus duxi sub silentio
pretercurada: Nihilq; aliud impitiaz mihi
deniq; restat, nisi pijs p^oibus deum optimu max
exortio, q; qad modum te Regum Regem ee
uoluit, sic tua sub^{tem} saluam, atq; proclume
p multa foelicu secula consurre dignet. Dixi

TEXVO

de Alonso de Tendilla

6°
6.

Ad D. D. M. U.

Vereor egregie doctor: eximieq; Secretarie: ne ubi qualis scribendo plurimū & nois & ingenij sibi parare consueverint: ipse ingenij impos & traq; expers: habeat ludibrio. Sed quia relatu f. Salmero. cui quorundam carat'erum formulas ad te nuper dedi perferendas: me uere somniantem in fortunam scripsisse: te scuisse accepi: ne id quicquid est: incompte depictum remaneret institui illud tibi pandere: ut uel manum in castigando (si immer labos quā in eo de nouo per te annotando erit) apponas: uel igni succendendū mandes. Vale & me tui amantissimum ama. xvj^o Martij.

Al. a Tondiglia

Quum me matutinae laudis per soluto ex more officio: leuissimus somnus interciperet eximie Secretarie: astitisse mihi super uerticem uisa est mulier: teterissimi supra modum aspectus. cuius altitudinem si edixero: forte aut pauesceres aut plurimū miraberis. Hæc inquit altera Alphega: apprehensum manibus: ex sacris edibus (ubi tunc forte residebam) me in densissimū nemus ubi atra celum conditur umbra adduxit: acq; tortuis in me intenta luminibus: heus inquit: dormis ne: an tui caligine ceca grauantur oculi: aspice: iam diu te ardua uersantem: nraq; auxilia frustra uocantem conspexi: uiamq; iterū errantem doleo: quū nuper retraxisti pedem ad eam: meq; post tergum acclamantem affugisti: acq; adeo labyrintho recluderis: ut nisi nri operis filo regaris uel vix uel nunq; in lucem redeas. Sed ne dubita: grandis etiā tibi restat via: quam nro numine: dū tibi morem gerimus (si animū eleues) consumabis: ac ad finem puenies optatum. Conticuit: ac centum passibus ultra ^{profeta} fugiens gradum: prospicito inquit: nam inter uepres querendū nobis summa est diligentia: quod prosequamur iter. Vix ea fata erat: quū subito sese nobis offert ceruus ingens: septena

cornua ferens. hunc sequitur prodeuntem ac quantum
acie & oculis poterat seruari sequentum: tantum ille preceder
uidebatur nemore in denso: & p[er]cul humi sedens dextra
erecta: fontem minabatur amoenum. propius accedens:
sonitum haurio fontis. illuc declino. virginem: tenui in
dutam lorica: pharetra demissa ex humeris: archuq[ue] sub
sinu represso: aureo perfusam crine: ad marmorem re
cubantem: hiis litteris calceos notatam conspicio.

Huius Nympha loci: sacri custodia fontis:

Dormio dum blanda: sentio murmur aquae

Parce meum quisquis tangis caua marmora sopnum:

Rumpere. siue bibas: siue latere tace.

Ac dn[ic]am acclamo. liceat virgo sacrum pertingere fonte
spumantemq[ue] lingua[m] dulci abluere aqua: uirginemq[ue] p[ro]p[ri]u[m]
intueri si iubes. Non hoc ip[s]a sibi poscunt tempora aut.
liceat tantum: nr[is] parere monitis: uirgine relicta ceptum
carpe iter: linguaq[ue] spumante symbria demulcere
uelis. haec subridens ait. & sequitur ducem vie sup[er]b[um].
Captus amore Nympha iter ambulandum: dn[ic]am aggre
dior. Quid iuuat lorica[m] corpus induisse tenellum.

2

aut fonti prepositam mulcentem corda puellam / Num aqua
comunis uolentibus bibere no[n] est: aut precium exactura
creditur ymago intacta optima dux: dixi & ea: minime
inqua[m] iuuenis: aqua co[m]is est uolentibus bibere: certe noctes
dieq[ue] patet aditus fontis amoeni sed haustam no[n] uomere:
aqua[m] cordiq[ue] reco[n]tere fido / hic labor est: at ne quadrupeda[m]
cursu: turbato fonte iucundo: humanu[m] genus: illuc acce
dere ruat: adhibita custos. Dum tedet uix duros p[er]ferre
labores: dic oro o uirgo: quod nomen custodi: quodq[ue] loci
& huius sacri fontis amoeni. Rhelis inqua[m] uirgini: Moys
uero fonti: campum Elysium dixere (ut perhibent: huius
indigena[m] loci. Itaq[ue] acq[ue] itaq[ue] precibus conor morari: ut lice
at retrocedere Rhelim uidere perpulcram: fontemq[ue]
amoenum sitibunda tingere lingua: sed negat dn[ic]a: quam
seq[ue]r: aut ui: aut amore compellor: sequitur uiam: silencio nob
inducto: ducimur per abducta incultaq[ue] nemora longe p[ro]de
unte fera: quae sese nobis obrulit obuia. Ventum est ad sup[er]ci
lium horrendi montis opaci: inde latus campus in dextra[m]
se scindit amoenus: inq[ue] leuam sinus horrenda caligine
obfessus: parte uero media: uia se nobis ostendit per ampla

aduētante fera. Hæc ait docta comes: quod quærimus oste-
dit iter: præcedit illa: subequor miser. in uallem p̄ arrupta
declinamus opacam: ip̄e etiã sentes & spineta quãplurima
circũ: unguibus erectis se nob̄ obiciunt: n̄visq̄ plerũq̄ ex hu-
meris diiecte: uerũ reuerti & uarijs caput infigere morlis
comptãq̄ cesariem in leues uolitare fauillas uisa mihi. At
dnã impune procedere nusquã sinebat. Ego obnixus
cõtra: nec uadere tantũ sufficio quantũ ipã p̄dire uisa mihi
sistat gradũ quæso: meq̄ expectet cunctante: & doleat mise-
rum uadiq̄ plagari corpus uimine indormito unciq̄ mina-
cibus siluæ. Supanda inquit est: ois fortuna feredo. Iur
in incertũ caligine: sp̄isante quãpluri: quũ fella mēbra &
exanguē ferẽ: corpus uix mouere posse uideo mihi. At
dnã nr̄m forte miserata laborem: pone lassos artus & tre-
pidantia mēbra parũq̄: iam exhausta uia & penẽ ppellila-
bores: portus ẽ p̄pe quẽ sequimur fugentẽ: ait: & humeris
semianime corpus impositum p̄cedens: uides ne inquit
arborem sacram uirescere p̄cal: cuius purpureus sumi-
tatem operit flos: uideo inquã dnã: sed quæ est illa:
obsecro edisere: nã & metaini eiusmodi uidisse quãplures

an autẽ sicuti & reliqs: huic crescant fructus amaxineleto.
Vah inqt ne gustasti. Minime inquã huiusce: nec antea in
huc usq̄ lucum p̄ductus. Hæc ait ẽ quam q̄rimus p̄oblis
calles adducti: laboz reges: hac cõtentus eris si sinũ fata
morari: tu ne cede malis: sed cõtra audetior ito: qua procedo
uiam tutus carpe. Vnũ precipio: q̄nõ huc pe incerta ad-
ducti & inuia arua tibi uoluimur: pp̄ius accedens: cucta
diligenti p̄spice cura: ne tamẽ indigenis / fias obnoxius
uiris: ori custodiam pone: q̄adusq̄ ultra p̄gressi: q̄s abstru-
lero degustes fructus. Ego (alter tantalus) tuum uidendi:
tum gustandi fructus amore anxius faueo. At ubi uentũ
est ad arborem prope: murum ingentem: uarijs inter luce-
tibus gemis: mira arte compositum: (talis murus decet
arborem) conspicio / florenti cespite sertum: Nec uiolæ
flores: nec quicq̄ iucundũ p̄ducit uer / uilu dignũ deerat.
Insup & hi uerliculi in primo aditu muri Zmaragdino la-
pide sculpti: p̄ndere uisũ mihi
T ussio docet Petrum: manibus qui struxerit Murum
Virginis eximix: fugo succubuisse Rhesis
Monstrat murus certe: mira compositus arte

Fructus foecundos: accrescere arbori sacre
Mente docta murus pandit constructus ex iste
Huius arboris fructus no distrahendos ubiq
Victus amor loci: da fessos artus cassataq recubare membra
Florenti solo: da lucidum rogo ptinger murum: auctoreq
operis forsan agnoscer iube alma dux: nri pia miserere: sat
est intempesta nocte picla euasisse pplura duce te. Hic
dormus (hic patria / huc si deum sineret fata) dulces nati.
his contentor opibus o uirgo si faues preces dignate nras
si digna petimus faue. At dux nri itineris & glia ingens
uite mortalium / ora digito signat / gressibus oia lustrans:
dimissuq ex humeris solo uixenti reponit corpus inudatum
uulura si qd sup est forsan pericli uitanda. Tum & ego
miser per secretam indaginem muri: capreolos quosdam
uarijs maculis tinctos subtus arborem sacram: num lu
dentes: nu fructus eis olim uentos deglutientes: ac ad
ramos / stipitemq arboris monuq cornua exigentes uilia
conspicio. Huic custodes Centum: quibus ppositus Leo
ad stipitem confidens aureis insultans armillis: ceruice
erecta / quosda manu cedebat: alios morsu amaro signabat:

nonnulliq sepe: unguis infigans aduncas: tergora diri
piens: pcul o pcul este / obloena animalia: pcuritate fugā
toroq absistite / lupo aiebat: Num tanta est uobis gene
ris dementia urī: ut sacros tentetis depopulare tron
dibus ramos: arboriq audetis inuicere diras.
Solutus & ipse Leo quod nequeat custodes centū officij
munus implet. No compe (tūhi crede) comae: sed di
rus ossibus ymnis heret timor. Quūq caput quieti recl
naret fuluus ipse / spicarū cumulū: laurea sarta redimi
tum ante se erigens: graciles reponebat artus. Hæc sacre
spicæ diuino quodam agitate spiritu: plerūq uicissim cer
tabant ac tandiu mouebantur: qadulq excitatus leo: fetax
comprimereq motus: & singulis quæ sub sacra arbore / illi
citos ciebant motus: p comillis poenas debitas infligeret.
Erantq eadem spicæ: hoc distico cinctæ:
Hic deserta Ceres: aruaq inculta nos nuper
Considerere egerunt: nolentes morari parumper
At me taba intuentem anhelosq pectore quid sibi lin
gula uellent / cogitantem: subitus inuadit ymber: um
brosa nebula mixtus: nrisq subtrahitur oculis optiā dux.

Hic in discrimine positus diuina compellor: Heu miserum
sancta uirago: cui me moribundum tanto in discrimine
simis: Misere precor animi no digna ferentis. At si quam
ut luere sub acerbo crimine penam in scius auisi.
parce oro: hisq; me eripe malis: seruandaq; tui numeri
iurabo diem. Quid si meas pudet: quæulas audire preces:
caroz miserere genitorum: quibus & ipse ero causa mor-
tis horrendæ. Quam laudem: quæue spolia ampla
referes: si miserum peritui permittas sacra deaz: la-
trantūq; dimittas rostris uolucruue trahendū corpus
inhumatū: adest leo fortis q; minatur oculis toruis. hei
ero pabulum fului Leonis amarum. Cuius tu causam
lumes insontis amici: si me quem eduxti ex sacris gdi-
bus nūc nunc: in denso nemore sic permittas perire.

Ea uero alonge subridens: heu miserande iuuenis:
esto animo forti dum redeo: restes deponere quærelas pau-
lisperq; aspecta nam in proximo est ut a nobis regaris
hæc ait: & nebulam rescindens opacam: sonitū dedit
ingentem: acq; cæli tenues celeris delata per auras: ar-
boris sacrate luma cacumina peti: indeq; humanū

6
uidebatur illudere genus. Corruptum e somno eripio
corpus: aiōq; uaganti frena impono: inanesq; lacrimas ocu-
lis comprimo uix: quū iam populus aderat uisurus sa-
cra parari. parte alia pceres: aliaq; matres amande ordi-
ne sedentes: semianime dolebat iuuenē: inuicem utiq;
certantes. Quis spūs illi: non uultus non color unus:
forlan grauat eum nocte intempesta lacris: posuisse
altaribus ignes: tumultumue cietit manes: aut animæ
umbra sedentes: num virginis cuius molitur
famine blando.

Dixi.

Leonardi florentini oratio in hypocritas in cipu
 Ex omnigene homini quos variis dampnationibus
 q̄ vicis ingeniosa & ad malum p̄na comminavit imp
 bias: nullum neq̄ p̄ciosius: nec odibilis esse reor:
 neq̄ Sedevore censura aduersione q̄ plectendum:
 q̄ eos q̄ cum p̄verse mentis animi q̄ malignitatis sint:
 tam fugendo id calide conant̄ & agunt ut Sancti
 & integerrimi homines omni q̄ Parentes vicio
 heantur. his naq̄ cum sint tocins humanigens
 in festissimi hostes & in capita ceteroz hominum
 ad p̄ncipiam fraudemq̄ conirati dignum est acutp
 tamq̄ aduersus aliq̄ publicam lucem in expra
 bile bellum indici. Cum vero extremi detestabili
 ab hominandaq̄ Sma: duo quos minime gen
 cinm opinatus n̄q̄ forem / me olim credentem
 fidenterq̄ deceperit / et alius item q̄dam ex
 eadem palestra p̄ximis diebus mirabili q̄da
 artificio aduersus me idem facere tentarit. ac
 nisi p̄ superiora damna edoctus michi caute
 p̄p̄xisset. rursus p̄cul dubio capiebat: no
 est consilii mei ultra flere. s̄ clamabo q̄nta
 maxia potuero voce: ad monebo q̄ omnes hūm
 cu culatores publice q̄ prestabor: ne in me
 amplius suis fraudulentas prestigias int̄
 mte. Nec tamē eoz nota q̄ certe vix cō

tineo hic expresserim. Dabo hoc pudori meo.
concedam ne recunde. Satis deniq; penam
accepisse putabo q; ista legentes audientes q;
de se dicta hand dubie recognoscent. Quid nob
adversus me rei est q; nefissimi homines.
Quid in me tam crebro venenata flagicio &
vror; tela iactat. An ego visus ad eo dignus
sum q; seduci / ydoneus q; falli / simplex q; cir
cūveniri a nobis possim. fons credo placida &
begnitas. hanc vobis vultus vestraq; denegare
q; q; facilitas: hanc nobis ad versus me fiduciam
prestare. Videte queso ne fallendi cupiditate falli
mini. fuit em̄ ista quondam in me humanitas.
sed nos plane vestris eam versit tuis in contrariis
comertistis. Nullius aut̄ vim species ne hementius
a cedit q; que ab initio dulced me habuit: frustra
iam in credite me aggredimini frustra ad versus
me retia tenditis vestra. Quis semel fallit dignus
est verbera q; eius castigatione q; tercio nullo
modo ferendus est. nō committam igit̄ ut
terti; deceptor; ordinis ip̄e sim. nō composita.
facies nō deiecti in terram oculi nō ora artifi
ciosa ex terminatione pallentia nō deniq; per
om̄s gestus ex q; sitissime facta p;bitas. nō p;mo

ille rarus et crebro in vestri capitis dampnatione ad
miscens deum me iam ultra seducere aut monere
aut q; q; p;ficere apud me possunt. Ab imo doctus su
& q; q; in me velim meis q; dem damnis in como
dis q; edocans. Calleo fastinationes vestras & decul
tos meatus q; bus quasi cuniculis ad vna homi
ni subitis om̄s agnosce Recte nimis nos hypocritas
appellavit q; huius significatione verbi ut theatrali
hystriom̄ turba ad vestrum genus conseruq; q;
traduxit quippe nihil aliud q; hystriom̄ estis & alie
nas induti personas deum simul hominesq; debitis.
hystrio em̄ dum fabulas agit sepe ex aula p;diens
regem se aut hereda p;fiterur ex teris cum inens
neq; rex neq; heros sit sed in his q; dam ex infima plene
hominio (interdum et p;mo ita q; eos greci q; dem
hypocritas quasi actores et simulatores alienar;
p;sonar; aut hystriom̄ id est ludionem et
cuncta lingua no citat. At nō recte nobis huius nom̄e
indutum est. an nō peius est q; ludiones estis illi
ad delectatione spectantib; alienas p;ferunt
p;sonas. vos ad enervatione nō spectantium futuram
in diuitis p;bitate illi scenar; p;farrissimū locum
nos templor; sacnaria in estans Om̄isimū ac
detestabile genus hominū qui et Maque sta

et in temerata sunt vestris flagitijs spernare non dubitatis. Si non hominum formido nos absterret quoniam clam illis hec proficere posse confiditis. at non divine ultionis quod merito formidare ac expavescere debetis. Quoniam cuncta discernit) pena nos terretur. Sed non dominum fortasse in gulum nostrum ita mortifice in nudandi tempus utrum quorundam pene delictorum sic a legibus constituta sunt ut ante quod suplicium dereis summam spoliacione ac verberacione premitant sic vos prius quod confodi animi nudandi et flagris orationis mee verberandi estis. Non dicitur hypocritam vestrum necari. ante nudandus est ut appareat verberandus ut doleat quare divina ista que vestram perfidiam dispendant in aliam partem referemus. ac ut ceptum erat de hystrionibus agamus. Illi reges aut heros simulant. nos faciem in duntaxat boni viri agnoscunt longe magis distatis quam illi ab herois et regibus. Non utor excessu verborum dominum ita dico sed revera sit est. plus abest hypocritarum peruersitas a probitate quam scio fingunt quam minorum infirmitas ac culmine regio quod procerum imitantur. Siquidem illi fingendo se reges nihil alieniores sunt vos autem quanto magis fingitis tanto ab uno iure disceditis longius. Et certe siquid sit bonum vix considerare velitis prudenter vos nimis profissionis vestre quod non est hec professio hypocritarum ut bonum sint sed ut boni videantur. illud autem.

3
& simulata hypocritarum humilitate superbia quadam inanis & extuans acerbitas reperitur. sic etiam sub integritate quam fingunt: detestanda improbitas ac malignitas flet. & quoadmodum si quis eos paulo irritaverit superbia que sub humilitate specie latitabat erumpit. ita si quis fidei eorum quod comiserit: repente improbitas que destimulabatur apparet. Hec magis probumilitate superbia: quam pro infamia rapacitas: pro equitate iniquitas: pro pietate impietas: si periculum facias apprehendatur. Nam quod ego de verbis eorum loquar: in quibus nihil est simplex: nihil verum: nihil sincerum: & quod indignissimum est peccata malis acerbissime castigant: quod ipsi precie obnoxij sunt. Quod multus eis sermo de conscientia: & multus de integritate: de iusticia: de continentia: de humilitate: hic aduersus improbos inueniuntur: vociferantur insaniant. Sed iidem ipsi ubi omnibus verbis ad res peruenit: quasi alij quidam homines: ac propter preceptorum oblitij preceptas & nephas cuncta facere properant: que prius in alijs detestabantur: ut cum eorum vana iniquitas in modum pugnet oratio. ope precium est audire hypocritam inter mulierculas. Intus inter uicos sic stultus ut non multum amucherculis differant concionantes. Somnia sunt celestia domibilibus que nunquam aspexit quasi inde per lapsus enarreat ficta profectus in uisa prius turpissima imprudencia assenerare non dubitat huiusmodi uerbis insanare domum redant sanctorum credo amicorum predicant. munera mittunt: cum maiore cetum reueruntur bacchananalia per hunc modum sunt illi inter uera uares inflant. Somnia item que referre possit quod

poeta qdā ex cogitat. Magistrum & archimandritam seu
cari gaudet. ut ubi erem ridendi materia dei neptis ac le
uitatibus suis gravibus prudentibus inris hūmōi homi
nes crebro exhibeant. Atq; utinā hic ludus susteret. sed p̄ce
dit longius. Nam tam horū q̄ ceterorū qui paulo urbaniōres
sunt. unū est regula unū demig institutū: ut verba q̄dem
eorū optima sint facta aut pessima. Nec ego solū dereliquisti:
verū et de secularibus loquor nam in utroq; genere hec in
fanda reperitur pestis: eadem ex cunctis hominibus quos
versari in vita p̄pexi: nullus neq; acerrimos neq; p̄versio
res ad huc inveni q̄ istas q̄ bovia conscientia p̄fitemur.
qui putinas attrahant: qui plorant inter Sacra. Apud
hos come queso pecunia deponas: come q̄q; credas. come
tutelam liberorū comitas come ad adpudicia filiarū filiorū
ne tuorū aspirare possint. Persuade tibi nam p̄suadere
tuo potest hec ee nocentissimū p̄nus hominū et omnis
flagitij scelleribus q̄ co opertū calamitate eversione q̄
propinquoꝝ spoliatores in dūm p̄pilloꝝ q̄ omninū demig
q̄ aliq; in re eorū fidei se p̄misit eversores. O quot singulis
diebus occurrimus q̄bus cum in x morari paulo plus mi
nimo licet: quū de ieiunijs de sacris de conscientia ut se bonos
ostendant multa loquantur hoīes composita facie tristi ac
seruo iudicio vestiantur et calciamū nē ad sup̄ flūā honestatē
norma ex cogitatis. Nos fuge crede mihi. hos vita cum
his nihil redūq; tibi sit. si q̄dem amas. Et enim nescio
quo pacto alienarū quide rex semp̄ illis scrupulosa et ar
guta nimis conscientia est suarū aut aut nulla aut
sup̄pina & crassior itaq; si quid cum illis explicandū
sit: tot cavillationes: subterfugia tero uersationes sup̄
inducunt: ut nec sumū q̄q; ab illis conseq̄ nec se expli
care aut liberare. nullo mō queat in iusti impij nec
sui mendaces in exorabiles in humani: q̄ mūq;
ex bono & equo q̄q; cōfermeat & cuncta p̄rigorem

iniquitatis sue prosequuntur. Meminerimus ergo cum isti nobis
occurrunt: qui pomus qui multu qui gestu qui incessu:
qui motu oculorū & corporis: qui uerbis et oratione fictā
humilitatē et exq̄sitissimā bonitatē p̄se ferunt: ac se nostris
oculis nō ostentant modo & inculcant nō ee eos sanctos
nō ino centes nō humiles spū. & p̄uersos: & inflatos: &
p̄fidos: & circumlatōres & deceptores hominū. Nihil est em̄
quod hypocritis tuto credi possit cum oīa eorū simulata sint
atq; confida. Nisi forte quis dicat in contrarium q̄ ostensa sunt
accipi oportere: ut ea sub esse p̄culdubio credamus: quorū ab
illis contraria ostentantur. Vita pomus ita multū: ita uerba:
ita cetera eorū sanctimoniam ee p̄pendam. Nec ego saluta
res monitiones ac exortationes diuinarū rex reprobando sed
fationes detestor & ab his q̄ sanctitatē & castimoniam profi
tentur consentanea p̄fessionē suē vitam rego multū aut &
gestum & incessum et uerba ad speciem integritatis sancti
tatisq; formare inuis nō turpissima retinere: alie
na peccata se uere discutere sua facilliter ignoscere. & bonus
videri nolle cū nō sit. idq; ad deceptionē hominū facere: terrū
ac flagitiosissimū & detestandū dūco. hoc est quod carpo atq; detes
tor. Nam diuina q̄dem illa ueneror eadem et adoro et si q̄s uite
illis intendit. cū beatū puo. & hic bonus & integer uir oīa
contra facere reperitur q̄ tu facias et recte q̄dem diuersis em̄
p̄positis diuersa sequuntur. tibi q̄dem propositum est. ut bonus
uideare illi ut sit bonus. Itaq; tute ostentas: ille se cōtegit
tūfacie exterminas ut appareas hominibus ieiunans ille
lanat et moie ne ieiunans appareat. tu nestes in dūm que
oculos hominū in admirationē humilitatis & honestatis tue
conuertat in admirationē ille ne conuertant in admiratoꝝ
oculi communi nestitu calciameto q̄ utetur tu templū infestus
ille modeste ad id tūfigurū inter Sacra ille leatū tūtristi
cū multus p̄te ferille hylaritate Quid ad hec respondes
hypocrita: nō ne bonus et sincerus uir hec faciet omnia

quorū tu contraria facis. Quid igitur miser hanc Somnitatem
tuā oculis nostris in culcas. Quid verba iactas: quid te
ostentaris: quid in timestis: quid malis reprehendendū te
bonū falsū simulas. Nō horres integritate: et senectute
fingere cū ipse conscius sim in iuriarū tuarū. Atque leges
adversus eū q̄ falsa nimis signa in cullerit ignis supplicio
penam decernunt. Quid ergo tibi fieri expectas quōd es
aut argentū. S; faciem hominis nitamq; falsificas. Eū
dem vos et vestra interdū considerans incam nō minū
opinionē adduci soleo ut p̄tē lacrimas illas & consterna
tionem inter sacra ex conscientia malefactorū nobis p̄ue
nire. Nam bonus quod n̄r letus et a lacris est ex recte factū
conscientia et ex bona spe quā nulla penarū formido cōturbat.
hypocritas aut sua vident facinora: et quasi furie ante
oculos adversant. Necessesse est cum illis q̄ n̄r sint imp̄bi
interdū de se ac de suis erratis cogitare est cū n̄r q̄
recte ac p̄peram factorū index sibi ip̄ constitutus hoc est
certissimū p̄fecto ac verax iudicij: qd̄ neq; falli neq; seduci
neq; circumvenerari ullo modo pot̄ nō ei testibus creditur
neq; tabulis arguitur reus nō a patrone p̄ grām uelēto
quā tiam defendit. Omnia scit index oibus interfuit: nec
semel tantū q̄ sed sepe frequenter indicat. huius intermi
iudicij condepnatio lacrimas illas tibi recutit et inter
sacra plorare compellit. Sed crede mihi mihi vero uno
divinis affatibus hic indus & rocus est ad sempiternū illud
ineffabile q̄ dei iudicij: quod te post mortē expectat.
Odiem illam tibi acerbissimā futurā cū ap̄ tribunal
illud deposita facie ista & p̄missis q̄bus nō refallendi
grā contēris sempiterno illi iudici vitia et scelera ap
parebunt. tū. cū te deceptore hominū falsarū hu
mane faciei adulteratore diuine imaginis inde

5
stulticie n̄re qd̄ p̄ca bonitate extimamus: que ad faciendum
bonū mirum nihil p̄tinent. Non cū nescis hyspida & ca
los ad usq; p̄ fluxatoga. non pregrande capitis regmen
nō tristis et senera alienis peccatis castigandis suis.
ignoscendis curiositas nō importuna templorū frequ
tatio nō ad murmuratio picturarū bonum iurū officio
unt. Vera sinceritas animi istuc p̄stet oportet: nō
imp̄ba et captiosa ostentatio sui. Sed nescit hic vni
labor est ut boni videamini: ut nō sitis nihil omnino
laboratis. itaq; sinceritate illa animi q̄ boni virum
efficere pot̄ sp̄reta atq; neglecta. et tamq; inimica vestris
rationibus conculcata ad curam earū reū confugitis
quōd p̄bitate nō efficiunt sed ostentant. illud tantū nō
notis deponentes da mihi fallere: Jam istū simitū q̄
videri nocte peccatis et fraudibus obice nubem que
naturam vestra intelligens docte simul et festine p̄cta
descripsit. Cum vero om̄s vestra et ita dixerim boni
tas nescit multū et affatus terminet̄ nec ultra se ex
tendat de illis pauca dicenda sunt. ne fortasse nobis
blandiamini hanc vram admirabilem stupendamq; simi
timoriam qualis & quanta sit amobis ignorari in
q̄bus p̄fecto nos ip̄i si vera fueri nolueritis nobis ut
verissima dicentibus assentiremini. Anestum igit
incipiamus vicia maxia ac deformissima nobis
infut: interque supbia auaricia et ambitio obti
nent principatum ea ut ceteris longe ille clami
des quesit. magna illa capitis & regmina adinsecta

Qua cum alia de ea illa vestris corporibus circumda-
tis: nisi ut sub humili habitu superbia sub contemp-
tu auaritia & ambitio delirescat. Non igitur sunt he-
vestes corporis tegmenta aduersus in contemptum fru-
gionis aut caloris sed vitiiis latibula aduersus oculos
hominum copata. atq; si boni quae admodum uideri cupi-
tis ita esse uelleis ista quidem vitia ex animo exuenda
creant non togam uelamine occultanda. hispidior uelutis
est & penula esse succina manice laxius negligentis
& effuse: Quid ergo te ne sanctum ut tu uis sic et ame-
putari credis. ego his ostentationibus et fomentis
tuis fides non presto nec tibi hypocrita credo sub illo
cum pannorum in uolucro uelut sub cantara suffura-
nata later e aliquid suspicari & certe later modo aperiri
et introspecti liceat apparebit turpium uiciorum senti-
na et lupi rapacitas sub agnina pelle abscondita
ut enim esta hamum ad piscium deceptione sic panum
uestras ad deceptionem hominum obtegunt prauitates.
Hec vos spectacula quasi estam in populis dimittitis
ut per huius speciei ille celebrari alliciantur homines
et a uobis capiuntur et uestri quidem genera ad
hypocresim multa sunt in cunctis tamen una est
regula ut sub humilitatis specie mentes intuentium
ad falsae bonitatis opinione credulitatemque erigantur.
magis uero acriminis acori uestimetorum usum disce-
ditur ut quibus plus minus uel in huius deestande
pestis uoragine sepulchritate quam obrem quaprolo melio-
res qui sunt uideri affectant. Qui autem cupidius

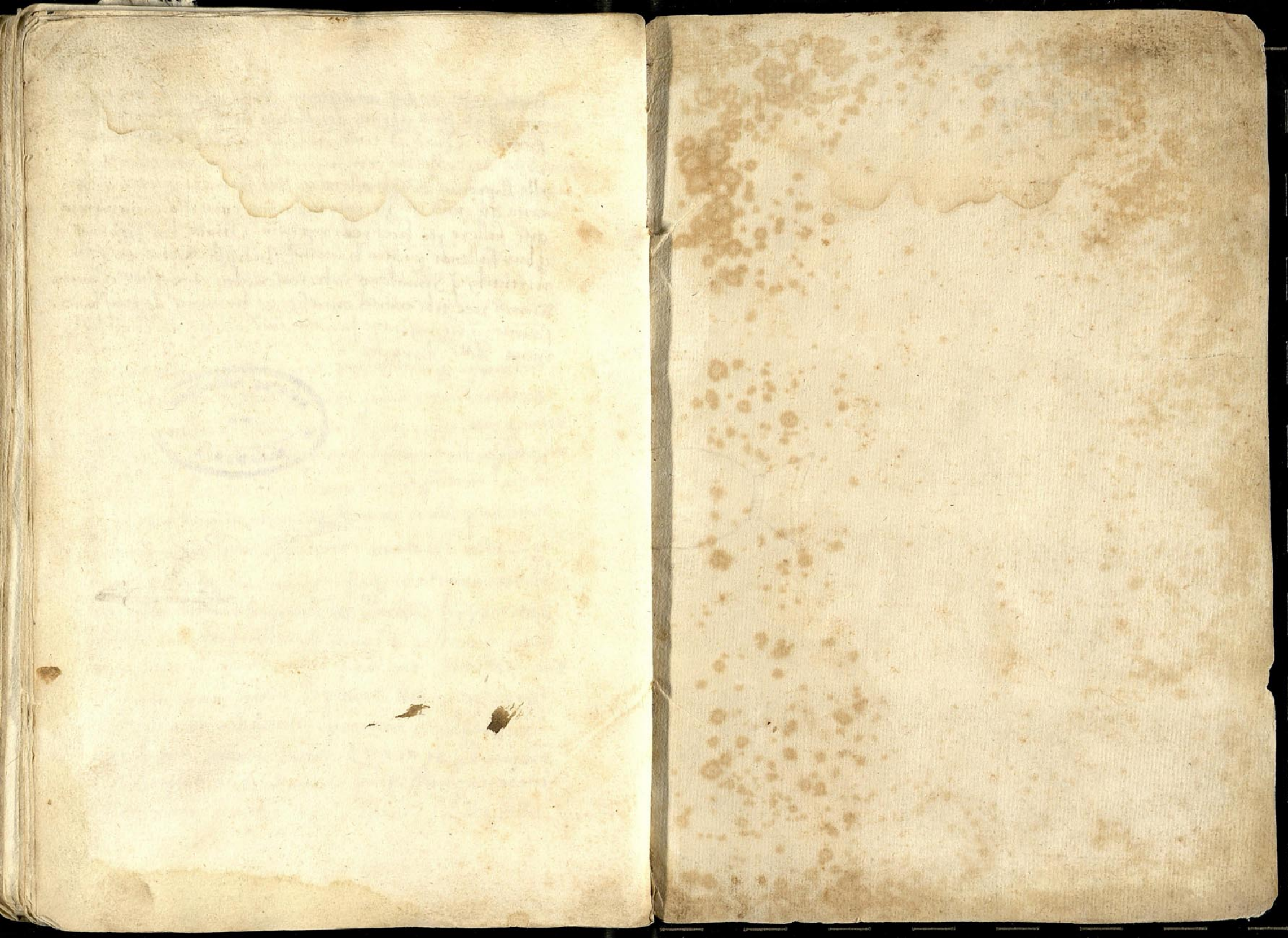
6
hec flagrant communi usui discedunt longius. Qui uero to-
ta mente hypocresim ardente aciam spero hominum consortio
inter celestes numerari uolunt & in eorum cathalogo iuri
ad hinc fatentesque ad scribi huiam non leuibus certaminibus
sed toto ut ita dixerim agmine hypocresim inuadunt.
Nisi sunt quos uidemus non tamen uestros panum in no-
uitos uestros quorum sunt illa per grandia & pendentia capi-
tibus tegmina monstra hominum & portenta tunicis eorum cu-
llei insuti quibus si esset aliquid sinceritatis in unquam tanto
pe studerent. hac eorum pannariam sanctitudinem oculis uis
obicere sed integritate animi sub communi et uisitato habitu
latere patendum. Studerentque potius ut huius uel scirent
eorum bona quae ut scirent quod isti minime faciunt sed incul-
cant ea oculis nostris et propalam ostendunt per sanctos
et integerrimos cupiunt existimari. Sepulchra uerique deal-
bata quae cum speciosa exteriora sunt intus si apertus putrida repe-
runtur. Bonus enim uir & hypocrita quae in nullo con-
ueniunt tamen in haec maxime differunt. quod ille bonus esse
multum uideri ante non laborat hic esse quidem non laborat
uideri ante multum. itaque omnia quae intrinsece sunt uirtutis
negotiosus adea tantum modo quae sunt eminent et subiacent
oculis conficienda et in patulo componenda intendit.
Ad haec uapores et cupiditas uos impellit ueritas ut
gram aliquid per huius huius cupiditas ut facilio re uig-
ad decipiendum huius hinc sordide deformatio in huius
tristitia uultus et deuersio frontis ad inuigilant. que
et ipsa ostentandi et decipiendi instrumta sunt. maxime
ut eorum quod nomen uelut inde sit tractum hypocrite

tristes. motus oculorum gravis oborta cernis expungit
frequens. non tam ab stidentia ciborum quam ab helleboris
pugnibus. Nam hoc fiet hypocritarum. Audimus faciem
ex terminat corpus impingit quod sub nubes latent
ad opera voluptatis que super eminent ad fictionem
Sanitaris excet. Quid tunc hypocrita usque adeo
tristes est. Quid sibi vult ista tota cernix. Quid
quid illa oculorum deicere. Quid illa integritas et mo-
rens fulta sinceritas. impotest quis quod verum
quod cernis alius eiusdem artis professionis quod aspexerit
visum tenere. Quas fraudes quas circulationes
nobis confatis. Quid inter faciem nostram cum quod inter
est. Quid effectus nostrorum operum differunt ab aspectu an-
nescimus sub ista fulta humilitate quantum lateat
superbie quantum iracundie. Non ne si vel pua in re
quemquam nostrum quis offenderit. tanti est irax in
dignationum exundant. sique continuo esterbe-
cit spiritus ut nobilitate ac ductu hypocritarum
fecem & sterquilinum vulgi ac postreme sortis
homines si ageremone dicat aut Achillem aut
si quis fuit heron superior. Nec vero gens
est ulla ad crudelitatem promior si ulsatiendi
licentiam nesciantur. Quia in re abundare
exemplis nisi ab inicio proposuissent remi-
nes nostrum novare. sed quemadmodum sub illa fulta

7
ficibili igni an dies condeprari. Et quod est quod deus infer-
nombus suis acrimis detestatus sit. quod hypocritarum puer-
ritatem. Quid quod tam crebrim repetat cui nichil me-
cuis acerbilim comminet. quod maiori odio Maor
ille superius se sibi ostendat. Nec formida videtur obypo-
crita dum tempus est. ut ante iudicium cum illo comminatore
quod fallere vero licet redi in gratiam. Omitte has fictiones
quibus fallendi gratia hactenus studuisti. veris magis
virtutibus quod simulatis in heros vultu et vestitu commu-
nitate. nec tibi tanta cura sit. ut homines de tuis bonis
sciant. quod ut nesciant in vitia ante aliena non curiosus
intua. Amen. laus deo. s

Handwritten signature or scribble in dark ink, possibly reading 'L. de...' or similar, with a flourish extending to the right.

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES THE FIRST

BY

JOHN BURNET
OF
DUNDEE
IN TWO VOLUMES
THE SECOND

BY

JOHN BURNET

AMSTERDAM

Printed and Sold by
J. VAN DER AARDE
at the Sign of the Golden
Lion in the Strand

1693

Printed by J. VAN DER AARDE
at the Sign of the Golden
Lion in the Strand

Printed by J. VAN DER AARDE
at the Sign of the Golden
Lion in the Strand

M. 5